

Jegyzőkönyvi kivonat

Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2010. április 29-én tartott testületi ülésének jegyzőkönyvéből

**Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének
256/2010. (IV.29.) határozata
a 2009. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló átfogó
beszámoló elfogadásáról**

1. Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2009. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról szóló beszámolót a mellékelt tartalommal elfogadja.
2. Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testülete a beszámoló alapján megállapítja, hogy a városban végzett gyermekvédelmi és gyermekjóléti feladatok ellátása a jogszabályok szerint, megfelelő színvonalon történik.
3. Erről értesülnek
  1. Tiszaföldvár Város Polgármestere – Helyben,
  2. Tiszaföldvár Város Önkormányzatának Jegyzője – Helyben,
  3. Észak-alföldi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalának Szolnoki Osztálya (az Igazgatási Osztály útján)
  4. Polgármesteri Hivatal Igazgatási Osztálya – Helyben,
  5. Városi Gyámhivatal Vezetője – Helyben,
  6. Egyesített Szociális Intézmény Vezetője – Helyben
  7. A beszámolóban megjelölt intézmények vezetői

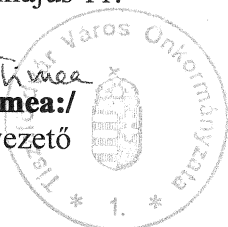
K.m.f.

Borza Attila
polgármester sk.

Hajós Attiláné Dr. Szlama Katalin
címzetes főjegyző sk.

A kivonat hitelül:
Tiszaföldvár, 2010. május 11.

Bagdán Tímea
/:Bagdán Tímea:/
jegyzőkönyvvezető

TISZAFÖLDVÁR VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK IECVZŐJE

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	1
1. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI MUTATÓI , KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 0-18 ÉVES KOROSZTÁLY ADATAIRA	3
2.1. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény	5
2.2. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás.....	7
2.3. Az óvodáztatási támogatás	8
2.4. Gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok....	9
3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA	10
3.1. Személyi – tárgyi feltételek.....	10
3.2. Az alapellátás biztosításának módja.....	11
3.3. Családgondozás, különösen a védelembé vétellel kapcsolatos tapasztalatokról	11
3.4. Jellemző problémák	12
3.5. Tapasztalatok a családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás helyzetéről.....	15
3.6. A családjukból kiemelt gyermekek szüleinek gondozása	15
3.7. Várandós anyák gondozása	15
3.8. A jelzőrendszer tagjaival történő együttműködés tapasztalatai.....	16
3.9. A Szolgálat egyéb tevékenysége	18
3.10. A gyermekek napközbeni ellátásának illetve a gyermekek átmeneti nevelésének biztosítása	18
4. JEGYZŐI HATÁSKÖRBE TETT GYÁMTHATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEK	19
4.1. A feladatellátás személyi, tárgyi feltételei	19
4.2. Védelembé vettek száma, a védelembé vétel okai, felülvizsgálatok eredménye.....	19
4.3. Ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye	20
4.4. Jegyzői hatáskörben történt egyéb intézkedések	20
5. A VÁROSI GYÁMHIVATAL HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEIRE, FELADATAIRA VONATKOZÓ ADATOK	21
5.1. A gyermekek védelme érdekében tett intézkedések.....	21
5.2. A pénzügyi támogatásokkal kapcsolatos eljárások	21
5.3. A gyermek családi jogállásának rendezése	21
5.4. Az örökbefogadással kapcsolatos eljárások	22
5.5. Perindítással kapcsolatban tett intézkedések	22
5.6. A szülői felügyeleti joggal kapcsolatban tett intézkedések	22
5.7. A gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatos ügyek	22
5.8. A vagyonkezeléssel kapcsolatos adatok.....	22
5.9. A városi gyámhivatal nyilvántartásai	23
6. A FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMTHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ÉS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAI, A MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA	23

<u>7. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN</u>	24
7.1. A jelenlegi legsúlyosabb gyermekvédelmi, -jóléti problémák Tiszaföldváron	24
7.2. A problémák főbb feltárt okai	26
7.2.1. Környezeti okok.....	26
7.2.2. Anyagi okok	27
7.2.3. Egészségügyi, életvezetésből adódó okok	28
7.2.4. A gyermek magatartásában, személyiségfejlődésében rejlő okok.....	28
7.2.5. Kulturális különbségekből adódó okok.....	28
7.3. A problémák alapján meghatározott legfontosabb célok, eszközök azok megoldására és javaslatok a jövőre vonatkozóan	29
<u>8. BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA, VALAMINT A GYERMEKKORÚ ÉS A FIATALKORÚ BŰNELKÖVETŐK SZÁMÁNAK AZ ÁLTALUK ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK SZÁMÁNAK, A BŰNELKÖVETÉS OKAINAK BEMUTATÁSA</u>	32
8.1 Tiszaföldvár Város Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptiója	32
8.2. Tapasztalatok a fiatalkori és gyermekkori bűnelkövetésről	32
<u>9. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS, A CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK ELLÁTÁSÁBAN</u>	39
<u>ÖSSZEFOGLALÁS</u>	39
<u>FÜGGELÉK</u>	41

*„Ha előlről kezdeném a gyereknevelést,
Fenygetés helyett festegetésre használnám a kezemet;
példálózás helyett példát mutatnék;
nem siettetném a gyermeket, hanem hozzá sietnék;
nem a nagyokost játszánám, hanem okosan játszánék;
komolykodás helyett komolyan venném a vidámságot;
kirándulnék, sárkányt eregetnék, réten kószálnék,
bámulnám a csillagokat.
A civakodás helyett a babusgatásra összpontosítanék;
Nem erőszakoskodnék a gyermekkel, hanem a lelkét erősíteném;
Előbb az önbizalmát építeném, azután a házamat;
kevesebbet beszélnek a hatalom szeretetéről;
és többet a szeretet hatalmáról.”*

(Diane Loomans)

BEVEZETÉS

A gyermekvédelem sokszínű, átfogó és komplex tevékenység, amit az is bizonyít, hogy fogalmát többféle megközelítésből definiálják:

„...a gyermek- és ifjúsájjóléti gondozás: a család, a hatóság, és a társadalom által fogantatba vett azon intézkedések és általuk alkalmazott berendezések összessége, amelyek a fiatalkorúak gazdasági, testi, szellemi és erkölcsi javának előmozdítását célozzák a megszületéstől az önjogosság eléréséig.”¹

„A gyermekvédelem hatáskörébe lényegében beletartozik a gyermek születésétől felnőtté válásáig minden, ami az ő érdekében vele és körülötte, a családban, az óvodában, az iskolában, a munkahelyen, illetve a társadalom bármely területén történik. Szűkebben értelmezve a gyermekvédelem hatáskörébe csak az állam különleges védelemre szoruló árva, félárva, környezetében nevelhetetlenné vált vagy veszélyeztetett helyzetbe került, züllés veszélyének kitett, elhagyott, lelkileg sérült gyermekek védelme, nevelése tartozik.”²

„A gyermekvédelem fogalmát többféle értelemben használjuk. Leggyakrabban és legáltalánosabban azt a speciális gyermekvédelmi tevékenységet értjük alatta, ami az elárvult, elhagyott vagy vészhelyzetben lévő gyermek, fiatalkorú felkarolására, pártfogására, védelmére irányul. A speciális gyermekvédelem csupán része a tágabb tartalmú általános gyermek- és ifjúságvédelemnek, amely kiterjed a gyermek, a fiatalok szocializációjában szerepet játszó intézményekre - mint a család, az iskola, az ifjúsági szervezetek, stb. - felőleli a gyermek, az ifjúság fizikai, szellemi, erkölcsi, valamint munkára nevelésének valamennyi területét.”³

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló – többször módosított – 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 14.§-a értelmében a gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megszüntetése, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermek védelmét pénzübeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi

¹ Csorna, K.: A szociális gyermekvédelem rendszere, Bp, 1929, 8. old.

² Szülők Kislexikona, Kossuth, Bp, 1966

³ Hanák, K.: Társadalom és gyermekvédelem, Akadémiai Kiadó, Bp, 1983, 15. old.

szakellátások, valamint a törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

A Gyvt. 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31. napjáig átfogó értékelést készít.

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló – többször módosított – 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 170/A. §-a, illetve a Rendelet 10. számú melléklete tartalmazza az átfogó értékelés tartalmi követelményeit.

Ennek megfelelően készült el a beszámoló a 2009. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatok ellátásáról.

A beszámoló komplex módon tartalmazza a jegyzői gyámhatóság, a városi gyámhivatal, a Gyermekjóléti Szolgálat gyermekjóléti és gyermekvédelmi tevékenységét. A beszámoló alapját a gyámügyi hatósági feladatok ellátásának tapasztalatai és statisztikái, felügyeleti ellenőrzések eredményei, továbbá az Egyesített Szociális Intézmény Gyermekjóléti Szolgálata beszámolója képezik. A minél átfogóbb beszámoló elkészítése érdekében megkerestük a gyermekvédelmi jelző rendszer tagjait – az általános iskolákat, a középiskolát, a bölcsődét és óvodákat, valamint a rendőrséget és az egyházak képviselőit is. Ennek értelmében, a beszámoló elkészítésében aktívan közreműködtek az alábbi intézmények vezetői, munkatársai:

- Tiszaföldvár Város Polgármesteri Hivatal
- Városi Bölcsőde
- Kossuth úti Óvoda
- Belterületi Óvoda
- Homoki Óvoda
- Papp Bertalan Ószőlői Általános Iskola
- Kossuth Lajos Általános Iskola
- Homoki Általános Iskola
- Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium
- Egyesített Szociális Intézmény Gyermekjóléti Szolgálata
- Szolnoki Rendőrkapitányság, Bűnmegelőzési és Értékelő Alosztály
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazságügyi Hivatal
- Városi Könyvtár
- Védőnői Szolgálat

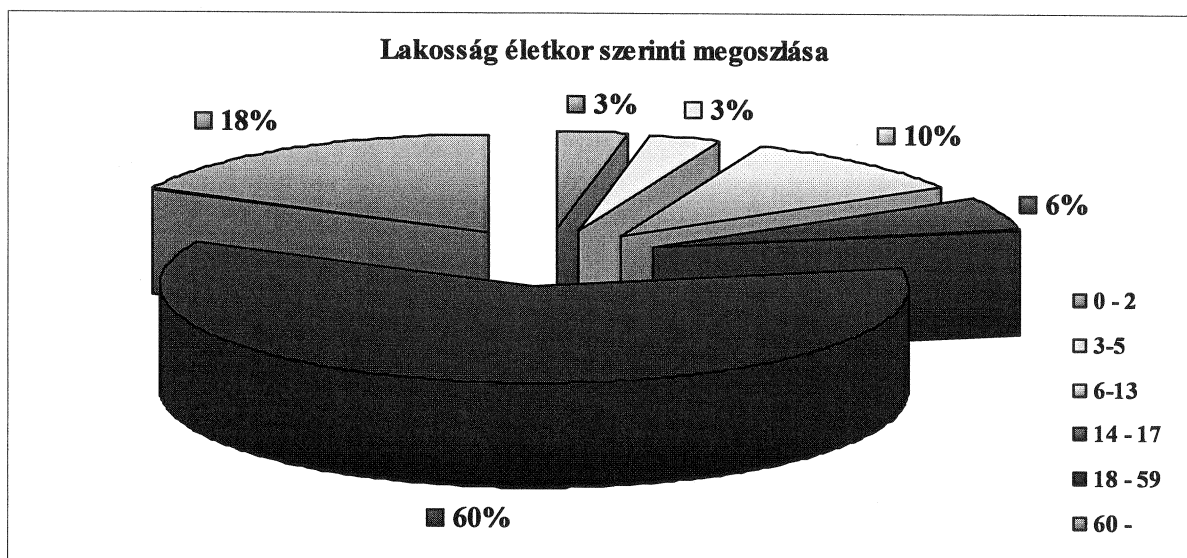
A beszámoló a Rendeletben meghatározott tartalmi követelmények szerint épül fel, felhasználva összeállításánál a fenti intézmények, szervezetek hasznos tájékoztató információit. A 2009-es év adatain és tapasztalatain kívül a beszámoló felvázolja a várható tendenciákat és megoldási alternatívákat is igyekszik felmutatni a felmerült problémák kezelésére.

1. A TELEPÜLÉS DEMOGRAFIAI MUTATÓI, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 0-18 ÉVES KOROSZTÁLY ADATAIRA

A hivatalos adatok szerint Tiszaföldvár állandó népességszáma a 2009. december 31-i állapotnak megfelelően: 11.778 fő, amely 52 fővel több az egy évvel ezelőtti adatnál. A lakosságszám azonban több év távlatát tekintve még mindig csökkenő tendenciát mutat.

A település állandó népességszámának korcsoportos bontása ebben az évben nem áll rendelkezésünkre, de az előző évek arányait figyelembe véve az alábbi becstelt értékek alapján alakulhat:

életkor	férfi	nő	összesen
0 - 2	176	160	336
3 - 5	179	152	331
6 - 13	580	492	1072
14 - 17	329	321	650
18 - 59	3479	3297	6776
60 -	1023	1590	2613
Összesen:	5766	6012	11778

2. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL NYÚJTOTT PÉNZBELI, TERMÉSZETBENI ELLÁTÁSOK BIZTOSÍTÁSA

A Gyvt. megfogalmazza a gyermekek védelmének rendszerét, és egyidejűleg felhatalmazza a települési önkormányzatot a rendeletalkotásra, mely szabályozza az önkormányzat által pénzben és természetben biztosított gyermekvédelmi ellátások formáit, feltételeit, azok igénybevételének és érvényesítésének módját, szervezeti kereteit, az eljárási és jogosultsági szabályokat, valamint a személyes gondoskodást nyújtó alapellátásokat.

A Gyvt. szerinti pénzbeli és természetbeni ellátások:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- az óvodáztatási támogatás
- a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- a gyermektartásdíj megelőlegezése,
- az otthonteremtési támogatás,
- a kiegészítő gyermekvédelmi támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- a gyermekjóléti szolgáltatás,
- a gyermekek napközbeni ellátása,
- a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- az otthont nyújtó ellátás,
- az utógondozói ellátás,
- a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- a védelembe vétel,
- a családbafogadás,
- az ideiglenes hatályú elhelyezés,
- az átmeneti nevelésbe vétel,
- a tartós nevelésbe vétel,
- a nevelési felügyelet elrendelése,
- az utógondozás elrendelése,
- az utógondozói ellátás elrendelése.

A fentiekben leírtak figyelembe vételével Tiszaföldvár Város Önkormányzat Képviselő-testülete a gyermekvédelem helyi szabályairól szóló - többször módosított - 56/2003. (XII. 30.) ÖR. számú rendeletében szabályozta a hatáskörébe tartozó pénzbeli és természetbeni ellátások részletes szabályait.

2.1. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Negyedik éve van lehetőség arra, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt kérjenek és kapjanak a szülők gyermekeik részére az illetékes önkormányzat jegyzőjétől. Nagyon kevés azok száma, akik nem ismerik az ellátás jellegét, szinte kivétel nélkül tudják a kérelmezők, hogy a kedvezmény egy évre szól és természetbeni ellátás. Továbbra is jelentős probléma azonban, hogy nem figyelik a kedvezmény lejártának napját – hiába tartalmazza a határozat napra pontosan, vastagon kiemelve – így több esetben is előfordul kiesés a jogosultság idejében. E probléma mellett továbbra is jelen van a határozat be nem mutatása a nevelési-oktatási intézmény felé. Ennek kiküszöbölésére több esetben előfordul telefonos, személyes vagy papír alapú egyeztetés az intézmények kompetenciával rendelkező személyeivel.

A határozat be nem mutatásából, és sajnos az egyre nehezebb anyagi helyzet miatt évről évre egyre hosszabb a díjhátralékos gyermekek listája. A jogszabály szerinti ingyenes étkeztetés állami normatívája az egyszeri meleg étkeztetésre nyújt fedezetet, így a szülőknek ki kell fizetni a tízórait és az uzsonnát.

Az előbbivel párhuzamosan megnőtt azon szülők száma, akik díjhátralék miatt kérnek egyszeri segítyt, illetve a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó (július és november havi) pénzbeli támogatásból kérik levonni az elmaradásukat. Több esetben előfordul, hogy emiatt nem, vagy csak kis részét kapják meg a támogatásnak.

A kedvezményre való jogosultságot a gyermeket gondozó család egy főre jutó jövedelme, valamint vagyoni helyzete együttesen határozzák meg.

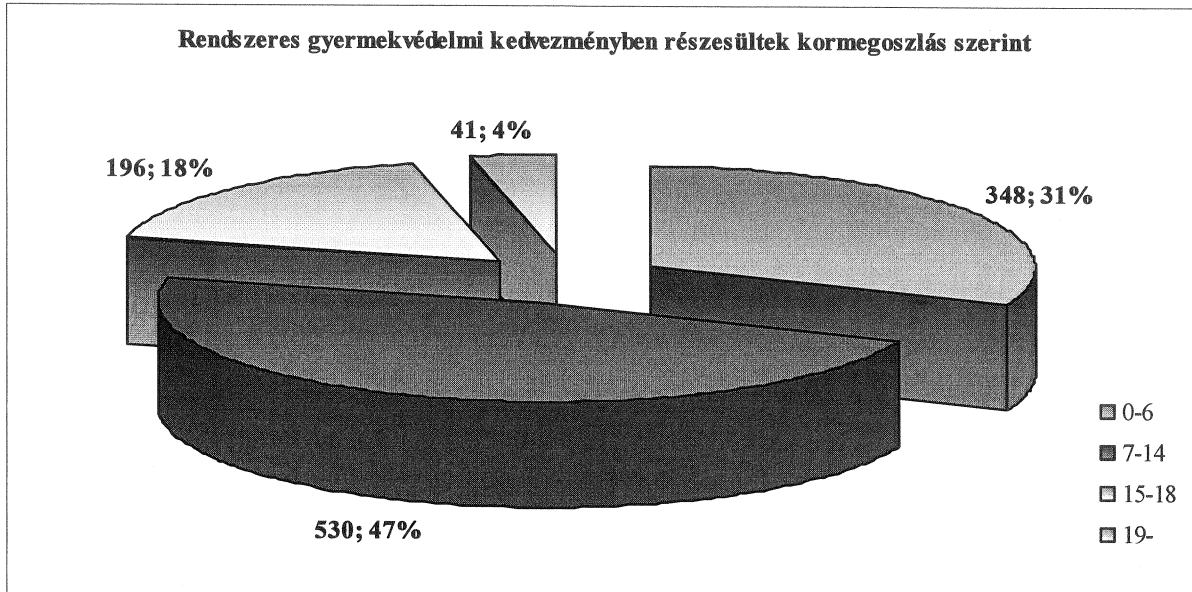
A gyermek részére a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot a települési önkormányzat jegyzője állapítja meg egy évre, mely a következőket tartalmazta 2009. évben:

- normatív kedvezmény gyermekétkeztetésben: bölcsődés, óvodás és a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő 1-6. évfolyamon tanuló számára az étkezés ingyenes, 7. évfolyamtól pedig 50%-os a támogatás mértéke;
- normatív kedvezmény iskolai tankönyvvásárlás esetén;
- továbbá akinek a jogosultsága a tárgyév július 1., illetve november 1. napján fennáll, pénzbeli támogatásban részesül, melynek gyermekenkénti összege 2009. évben 5.800,- Ft volt;
- egyéb jogszabályok által meghatározott kedvezmények, melyeket településünkön nemigen tudnak kihasználni az emberek.

A 2008. évhez képest tovább bővült a kedvezményben részesültek köre oly módon, hogy az általános iskolában már a 6. osztályba járó gyermekekre is vonatkozik a gyermekétkeztetésre vonatkozó támogatás. A kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli támogatás, mely július és november hónapban esedékes, szintén emelkedett, 5.500 forintról 5.800 forintra.

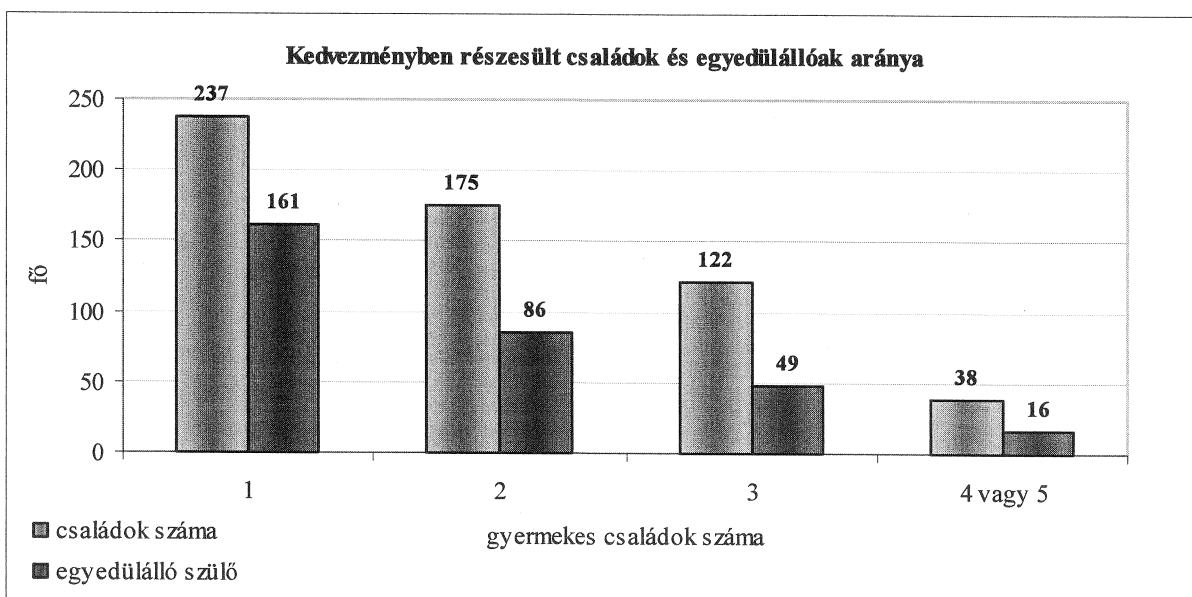
Fontos változás történt 2009. őszén, ugyanis – a korábbi gyakorlattól eltérően nem év elején, hanem év közben, pontosan szeptember 1-től – megemelték 5%-kal az egy főre jutó jogosultsági határt, így családban élőkénél az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 130%-a (2009. évben 37.050,- Ft), egyedülállóknál, nagykorúaknál és tartósan beteg gyermekek esetében 140%-a (2009. évben 39.900,- Ft) lett az új határ.

A korábbi évekhez hasonlóan 2009. évben is a pénzügyi támogatás összege az államot terheli teljes mértékben. A 2009. évben ez az összeg 11.370.000 forint volt, mely július és november hónapban került kifizetésre (5.800,- Ft gyermekenként).

Az év folyamán 34 esetben került elutasításra a kérelem egy főre jutó magasabb jövedelem miatt, 6 alkalommal vagyon miatt, 8 alkalommal pedig korábban adták be a kérelmet, mint ahogy azt jogszabály engedte volna. Az eljárást összesen 4 alkalommal kellett megszüntetni, mert a kérelmező a hiányosan benyújtott kérelméhez nem nyújtott be hiánypótlást.

Évről évre egyre több új család kéri meg, és egyre több gyermek részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben. Jelentős és nagymértékű változás történt 2008-ról 2009-re, ugyanis 82 gyermekkel többen részesültek kedvezményben. Ez 7%-os emelkedést jelent. Kiemelkedően megugrott az egygyermekes családok száma, 15%-kal növekedett számuk az előző évhez képest. Egyedülállóak esetében kiemelendők a 3 gyermekes családok, az ő számuk 14%-kal emelkedett 2008-hoz képest. Korosztály szerinti megoszlásban még mindig legtöbben a 7-14 év közöttiek vannak. Ezen korosztály száma 8%-kal nőtt az előző évhez képest.

Csupán 1 fővel emelkedett a 19 év felettek száma, így 2009-ben 41 fő részesült kedvezményben. Ők az a korosztály, mely a legkevésbé tudja kihasználni a kedvezmény adta lehetőségeket, főleg ha felsőfokú oktatási intézmény hallgatóról van szó. A felvételinél továbbra is többletpontot jelent, ha a jelentkező középiskolai tanulmányai alatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült. Erről szóló igazolás 4 esetben került kiadásra.

Drasztikusan emelkedett azon családok száma, ahol az egy főre jutó családi jövedelem a nyugdíjminimum fele, vagy több, de nem éri el a nyugdíjminimumot (14.250-28.500 forint között). Ez 2008-ban 576 fő, 2009-ben 716 főt jelentett (20%-os emelkedés).

2.2. A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

A helyi rendelet alapján rendkívüli gyermekvédelmi támogatás pénzben és természetben állapítható meg a gyermeknek, ha a gyermeket gondozó család időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy létfenntartását veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került. A rendelet meghatározza azokat az élethelyzeteket, amelyek bekövetkezése esetén nyújtható a **pénzbeli ellátás**:

- aki átmeneti, vagy tartós nevelésbe vétel hatálya alatt áll és a támogatás a családjával való kapcsolattartás érdekében szükséges,
- akinek az előzőekben leírt nevelésbe vétele megszűnését követően a támogatásra a családba való visszahelyezés érdekében van szüksége,
- aki 10 napot meghaladó időtartamú kórházi kezelésre szorul,
- akinek egyik vagy mindkét szülője elhalálozott és a gyermek ellátatlan marad.

A **természetbeni rendkívüli gyermekvédelmi támogatás** a tankönyvvásárlást könnyíti meg a szülők számára. A támogatást közvetlenül az oktatási intézmény kapja meg, így biztosított, hogy a támogatás a kívánt célt érje el. Továbbra is problémát jelentett egyes nevelési-oktatási intézmények számára az átutalt támogatás fogadása, elkülönítése.

2009. évben rendkívüli gyermekvédelmi támogatás 249 gyermek részére, összesen 828.000,- forint összegben került megállapításra az alábbiak szerint:

- kapcsolattartásra, kórházi kezelésre: 10 gyermek 16 alkalommal 106.600,- Ft,
- tankönyvtámogatás: 249 fő 721.400,- Ft.
- Sajnos 1 alkalommal a szülő halála miatt került megállapításra a támogatás.

A 2008. évi adatokhoz képest 37%-kal megnőtt a kérelmek száma, ezzel ellentétesen azonban csökkent a kifizetett összeg 19%-kal.

2009. november 2-ai hatállyal új változások léptek életbe többek között a támogatás összegével kapcsolatosan, ugyanis a korábbi szabályozás értelmében alkalmanként és gyermekeként az adható támogatás összege minimum 2.850,- Ft volt, amely esetén egy 3-4 gyermekes család aránytalanul nagyobb összegű támogatáshoz juthatott hozzá még a legkisebb összeg mellett is, mint egy egygyermekes, szociálisan jobban rászorult kérelmező. Ennek megfelelően a támogatás minimális összege 1.000,- Ft-ban került megállapításra.

Az év folyamán mindösszesen 5 alkalommal került elutasításra kérelem, ez természetesen csak a természetbeni ellátásnál lehetséges. Ebből 3 alkalommal az egy főre jutó jövedelem

haladta meg az értékhatárt, 2 esetben pedig a tankönyvköltség mértéke volt annyira alacsony, hogy nem érte el az adható támogatás alsó határát.

2.3. Az óvodáztatási támogatás

Kutatások azt igazolják, hogy minél korábban kezdi meg a gyermek az „óvodába járást”, annál nagyobb esélye van arra, hogy sikeresen kezdje meg az iskolai tanulmányait. A közoktatásról szóló törvény megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek felvételt nyerjen az óvodába. Az óvodai nevelésben való részvétel szülői döntésen múlik mindaddig, ameddig a gyermek nem lép az ötödik életévébe. Ettől az évtől kezdődően ugyanis a nevelési év első napjától kezdődően a szülőnek gyermekét be kell íratni az óvodába. Azoknál a gyermekeknél azonban, ahol a szülők iskolai végzettsége alacsony, indokolt, hogy a gyermek lehetőség szerint már három éves korában óvodába járjon.

A törvény támogatási rendszerrel ösztönzi a szülőket arra, hogy gyermeküket minél korábbi életkorban beírassák az óvodába.

2009. január 1. napjától kérhető a Gyvt. és a Rendelet által szabályozott óvodáztatási támogatás. A települési önkormányzat jegyzője annak a szülőnek állapít meg óvodáztatási támogatást,

- akinek gyermeke halmozottan hátrányos helyzetű (rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül és szüleinek legmagasabb iskolai végzettsége 8 általános),
- aki gyermekét legkésőbb annak az évnek a végéig íratta be az óvodába, melyben a negyedik életévét betöltötte,
- aki gondoskodik gyermeke rendszeres óvodába járásáról, azaz gyermeke napi 6 óránál többet tartózkodik az óvodában és az igazolt és igazolatlan hiányzásának száma nem éri el a munkanapokra eső óvodai nevelési napok számának 25%-át.

Az óvodáztatási támogatás a kérelem benyújtásának napjától jár a jogosultsági feltételek együttes fennállásáig. A támogatás jellege pénzbeli, mely június és december hónapban jár. Ha a szülő 2009. január 1. napja előtt íratta be a gyermekét az óvodába, akkor első és további alkalommal 10.000 forint illeti meg. Amennyiben a gyermek 2009. január 1. napja után került beíratásra, akkor első alkalommal 20.000, továbbiakban 10.000 forint kerül kiutalásra a szülő részére.

A 2009 év folyamán 49 gyermek részére került megállapításra az óvodáztatási támogatás, melynek éves összege 535.000 forint volt. Ezen összeg teljes mértékben az államot terheli. 27 gyermek esetében került elutasításra a kérelem, melyből 20 alkalommal az elutasítás oka a hiányzások 25%-os mértékének meghaladása volt. A támogatás a feltételek együttes fennállásáig jár. Egyik feltétel természetesen az óvodába járás. Előző évben 9 szülőnek kellett a támogatást megszüntetni azon egyszerű okból, hogy gyermeke elérte az iskolaérettséget és közoktatási intézménybe került felvétellel, azaz megszűnt óvodai nevelése.

2.4. Gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatok

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerőpiaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. Gyermekek napközbeni ellátása megszervezhető – a gyermekek életkorának megfelelően – különösen bölcsődében, a Köznevelési törvény hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napköziben.

Az önkormányzat a gyermekétkeztetést a köznevelési intézmények, illetve a bölcsőde útján a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosítja. Az önkormányzat az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. útján oldja meg a gyermekek étkeztetését. Tiszaöldvár óvodái, az általános iskolák és a bölcsőde úgy ítélik meg, hogy a szolgáltató megfelelő módon biztosítja a gyermekek számára a korszerű táplálkozást. A hús, tejtermék, zöldségfélék, gyümölcsök aránya megfelelő, sőt egy esetben a szolgáltató külön gondoskodik egy speciális étkezési szükségletű, cukorbeteg gyermek ellátásáról is. A középiskolában az elmúlt évhez képest a menzások létszáma 101 főről 87 főre csökkent (és egyben a kollégisták létszáma is csökkent 66 főről 58-ra). Az étkezés visszamondásánál – különösen a csak ebédelőknél – több esetben hivatkoznak a tanulók az étel minőségére, mennyiségére és egyhangúságára. A kollégiumban a legtöbb esetben a reggeli és vacsora mennyisége és minősége nem kielégítő, valamint az, hogy sokszor nem azt az ételt adják, ami az étlapon szerepel, pedig az étrend összeállításánál a területi igazgató olykor kikéri a tanulók véleményét. Ezért törekedni kell arra, hogy a szülők meggyőződjenek a rendszeres étkezés fontosságáról, a kollégiumi nevelés és oktatás hasznosságáról.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásáért térítési díjat kell fizetni. A gyermekek napközbeni ellátása intézmény térítési díjának alapja az élelmezés nyersanyagkötségének egy ellátottra jutó összege. A személyi térítési díjat az intézményvezető a nyersanyagkötség napi összeg általános forgalmi adóval növelt összegének és az igénybe vett étkezési napok számának szorzatával állapítja meg. A személyi térítési díjat azonban a Gyvt-ben meghatározott normatív kedvezmények figyelembe vételével kell meghatározni. Gyermekétkeztetés esetében a rendszeres kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás, 1-7. évfolyamon (2009-ben 1-6. évfolyamon) nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek után az intézményi térítési díj 100%-a normatív kedvezmény. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő és a fentiekben fel nem sorolt oktatási intézményben nappali rendszerű oktatási intézményben tanuló, a tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermek után és a három- vagy többgyermekes családoknál az intézményi térítési díj 50%-a a normatív kedvezmény.

Az állami támogatás ellenére az óvodákban rendszeresen keletkezik térítési díj-hátralék, melyet nagyon nehéz behajtani. Az óvodák ehhez a családsegítők és az önkormányzat segítségét is kérik, mely együttműködésnek köszönhetően a hátralék nagy része – a szülő kérésére és együttműködésével – végül részletekben befizetésre kerül.

A 2009. évben az önkormányzatunk által fenntartott intézményekben kedvezményes étkeztetésben részesülők száma:

ÉTKEZTETÉST BIZTOSÍTÓ INTÉZMÉNY	50 %-OS TÉRÍTÉST FIZETETT (FŐ)	INGYENES ÉTKEZTETÉSBEN RÉSZESÜLT (FŐ)	ÖSSZESEN (FŐ)
Bölcsőde	1	1	2
Óvodák	25	150	175
Általános iskolák			
1-4. osztály	13	154	167
5-8. osztály	21	53	74
Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium	44	-	44
Kollégiumi ellátás	33	-	33
Összesen	137	358	495

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium által **nyári gyermekétkeztetés** céljából kiírt támogatás elnyerésére pályázatot nyújtottunk be. Ennek eredményeként a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők közül (a figyelembe vehető teljes létszám 23%-a) **233 gyermek** számára biztosítottunk felmelegíthető készletet a nyári szünet idejére. A kiírt támogatás maximális összegét elnyerve összesen **4.655.340.-Ft-ot** tudtunk erre a célra felhasználni.

3. AZ ÖNKORMÁNYZAT ÁLTAL BIZTOSÍTOTT SZEMÉLYES GONDOSKODÁST NYÚJTÓ ELLÁTÁSOK BEMUTATÁSA

Tiszaföldvár Város Önkormányzata az **Egyesített Szociális Intézmény Gyermekjóléti Szolgálatának** (a továbbiakban: Szolgálat) működésével biztosítja a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátást nyújtó gyermekjóléti szolgáltatást.

A **gyermekjóléti szolgáltatás** olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítését. Feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, a kialakult veszélyhelyzet megszüntetése, illetve a családból kiemelt gyermek visszahelyezésének segítése.

3.1. Személyi – tárgyi feltételek

A Szolgálat az Egyesített Szociális Intézmény Családsegítő Szolgálatával együtt, önálló szakmai egységként, közös épületben működik. 2009. évben – az előirányzott terveknek megfelelően – a fűtés üzembiztonságának és folyamatosságának biztosítása érdekében gázkazán csere történt.

A feladatellátás három főállású, felsőfokú szakirányú képesítésű családsegítő foglalkoztatásával történik. A szakmai egység munkájának koordinálását az intézményvezető látja el. A továbbképzési tervnek megfelelően egy fő családsegítő „Kommunikáció a szociális munkában” című tanfolyamon vett részt, illetve több alkalommal szakmai konferenciákat látogattak meg.

A hatályos jogszabálynak eleget téve történik az adminisztráció vezetése. Az ügyintézésben és az ügyfelekkel való kapcsolattartásban önálló telefonvonal, telefonos fax készülék, valamint fénymásoló áll a Szolgálat segítségére.

3.2. Az alapellátás biztosításának módja

A ***Szolgálat feladatának*** lényege ennek megfelelően elsődlegesen a prevenció, illetve az, hogy valamennyi szolgáltatása váljék mindenki számára elérhetővé, közszolgáltatássá mindaddig, amíg valamely feladatot nem lehet csak a hatóság bevonásával ellátni. Mindemellett fontos az információnyújtás a gyermeki jogokról, illetve a gyermek megfelelő fejlődését elősegítő anyagi támogatásokról és szolgáltatásokról, illetve azok hozzáférhetőségéről. Amennyiben a tájékoztatás nem elegendő, hozzá kell juttatni a gyermeket, illetve a szülőt a számára szükséges segítséghez. A szolgáltatás biztosítása során a hangsúly a veszélyes tényezők csökkentésén és a család erősségeire való alapozáson, a családi egység megőrzésén van.

Az előzőek alapján a fő feladat a gyermekek veszélyeztetésének megelőzése, illetve megszüntetése. A családgondozó veszélyeztetettnek minősíti azt a gyermeket vagy fiatalt, akinek testi-, lelki-, értelmi-, erkölcsi- és szociális fejlődését a szülő vagy a gondozó környezet nem biztosítja.

A gyermekjóléti szolgálat a szervezés és szolgáltatás mellett családgondozást végez.

A családgondozás történhet:

- önkéntes megkeresésre,
- jelzőrendszer által küldött személlyel,
- együttműködésre kötelezés során:
  - védelembe vétel esetében
  - szakellátásban lévő gyermekek családjával.

A különböző kapcsolati alapokról elinduló családgondozás módszereiben és menetében más és más, de tartalmát tekintve azonos.

A Szolgálat a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében korrekciós tevékenységet folytat:

- családgondozás, gyermek problémáinak rendezése, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása,
- családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében,
- egészségügyi és szociális ellátás, valamint a hatósági beavatkozás kezdeményezése,
- javaslat készítése a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására.

A szolgáltatásban részesülő számára az együttműködés során a családgondozó egyéni esetkezelést, életvezetési-, gyermeknevelési tanácsadást nyújt, szociális támogatási lehetőségekről információt közvetít, átirányít egyéb szolgáltatásba (egészségügyi, oktatási, stb.), valamint segíti a hivatalos ügyek intézését.

3.3. Családgondozás, különösen a védelembe vétellel kapcsolatos tapasztalatokról

A segítségnyújtás elsődleges módját az alapellátásban történő családgondozás jelenti. A családgondozás mindenkor a segítő kapcsolatra épül. A család gondozásának filozófiája, hogy a gyermek jólétét akkor szolgáljuk legjobban, ha megerősítjük a családot, mint egységet. A védelembe vétel javaslatára, magára a védelembe vételre akkor kerül sor, ha a gyermek

veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem lehet: a gyermek körül a problémák tovább súlyosbodtak, veszélyeztetettsége fennáll, a szülő és/vagy gyermek nem együttműködő.

3.4. Jellemző problémák

Kiemelten súlyos problémák, illetve ezek együttes fennállása, amelynek kapcsán szükségessé vált a 2009. évben a védelembé vétel vagy annak fenntartása:

- alacsony jövedelmi viszonyok, megoldatlan lakáshelyzet,
- életviteli problémák (pénzbeosztási- és gazdálkodási problémák, adósság, szenvedélybetegség- kiemelten az alkohol, lumpen életmód),
- gyermek elhanyagolása (fizikai és érzelmi), felügyelet nélküliség,
- családon belüli konfliktusok, bántalmazás,
- elvált, vagy különváltan élő szülők gyermekekkel való kapcsolattartás miatti konfliktusai,
- neurotikus, pszichés megbetegedések,
- iskolai teljesítménykudarac, gyermek magatartásproblémája, beilleszkedési zavarok, nagyarányú igazolt és igazolatlan hiányzások.

A védelembé vétel sokszor több éven át fenntartott intézkedés, amelynek oka talán az előzőekben említett együttműködés hiányosságán alapszik, hiszen a fennálló problémát közösen kellene megoldani a szülő és a gyermek aktív közreműködésével. Másrészt a szolgáltatáshoz való hozzájutás helyi lehetőségeken túlmutató hiányosságai is megnehezítik a családgondozás eredményes lezárását.

A Szolgálat Gondozási eseteinek alakulását a következő táblázat mutatja:

GONDOZÁSI ESETEK ALAKULÁSA (2009)	
Családgondozás keretein belül történő gondozás:	81
Alapellátásban történő gondozás:	89
Védelembé vétel:	31
Utógondozás:	1
Átmeneti nevelésben lévő:	42
A gondozásban lévő gyermekek száma összesen:	244

A 2008-as évhez képest az összes gondozott gyermek száma 138-ról 163-ra emelkedett.

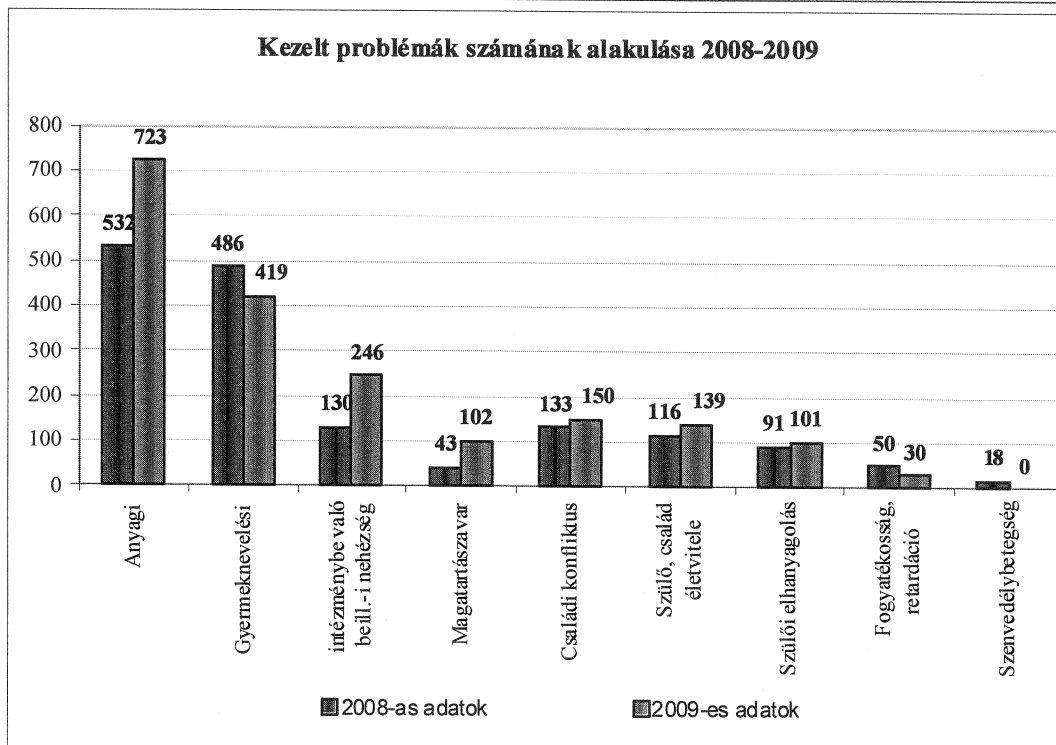
A Szolgálat éves ügyfélforgalma 2009. december 31-ig 2659 fő volt.

Összességében elmondható, hogy jellemzően sokproblémás családokkal dolgoznak (anyagi, életvezetési, szenvedély- és pszichiátriai beteg, konfliktusokkal terhelt kapcsolat, gyermeknevelési problémák, stb.) rendkívül komplex problémák fennállása mellett.

A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT ÁLTAL KEZELT PROBLÉMÁK SZÁMA TÍPUS SZERINT	
Probléma típusa	Kezelt problémák száma
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő stb.)	723
Gyermeknevelési	419
Gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézség	246
Magatartászavar, teljesítményzavar	102

Családi konfliktus	150
Szülők vagy család életvitele	139
Szülői elhanyagolás	101
Családon belüli bántalmazás	15
Fogyatékoság, retardáció	30
Szenvedélybetegség	0
Problémák száma összesen	1925

A családoknál leképeződő problémák háttérében érzékelhető a kedvezőtlen társadalmi, gazdasági, politikai változások, az elszegényedés folyamata.

A kedvezőtlen folyamatok eredményeként a Szolgáltatnál jelentkező problémacsoportok közül változatlanul az anyagi és megélhetési problémák fordulnak elő a leggyakrabban a 2009-es évben, melyek száma a 2008. évi adatokhoz képest is jóval markánsabban jelentkezett.

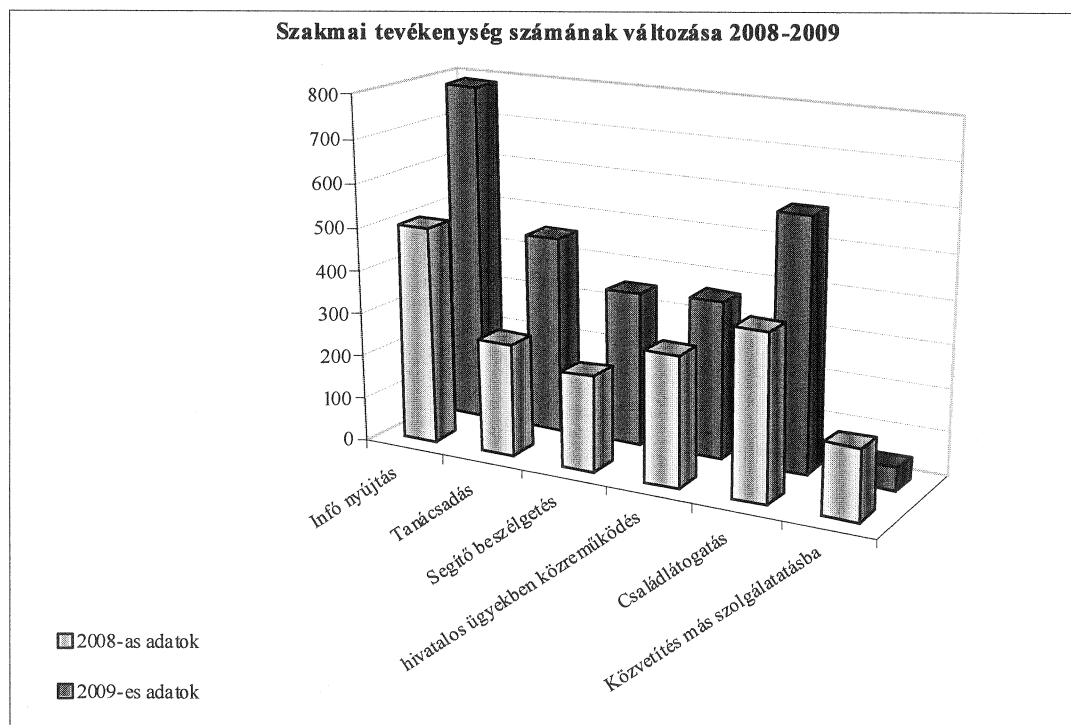
Az anyagi problémák megoldása során az információnyújtás mellett a hivatalos ügyintézkésekben is kimagaslóan sok segítséget nyújtottak ügyfeleik számára a családgondozók. A krízissegélyben való részesülés mellett, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet és az E-on energetikai pályázatában is több család nyertessé vált, mely nagy segítséget jelentett a közüzemi tartozásaik rendezésében. A gyermekek ingyenes nyári étkeztetésének megszervezésében és kiosztásában is hathatós segítséget nyújtott a Szolgálat a polgármesteri hivatal munkatársaival együttműködve. Emellett az elmúlt évben a Szolgálattal kooperálva két alkalommal tudtak rászoruló családok számára élelmiszer csomagot biztosítani.

A fentiekben említettekén túl változatlanul magas a gyermeknevelési problémák száma. Ez egy folyamat, amely gyakorlatilag a gyermek serdülőkorba lépésével (kb. 12-14 év) csúcsosodik ki. A háttérében valamilyen szinten egy elhibázott, következtelen nevelésmód áll. Az előző évi tapasztalatokhoz képest most is hasonlóan jellemző, hogy mindig fellelhető hibás működés a családban (hibás érzelmi és viselkedési modellek a környezet részéről),

fennáll a családi légkör rejtett vagy nyílt zavara, mely mentálisan is betegít, illetve probléma, hogy a szülő nem mindig partnere a nevelési – oktatási intézménynek a gyermek nevelésében. A gyermeknevelési hiányosságok vagy módszerek hibái később aztán tovább gyűrűzhetnek akár beilleszkedési problémák, vagy szélsőséges esetben iskolai agresszió felé is.

A fenti táblázatban szereplő problémátípusok nagyon gyakran kerülnek átfedésbe, így a szülői elhanyagolás, a család életvitele párosul a nehéz anyagi helyzettel. Ezekben az esetekben célirányos, a hiányosságok pótlására irányuló segítségnyújtás történik. A problémák megoldását célzó szakmai tevékenységek szám szerinti megoszlását az alábbi táblázat mutatja:

SZAKMAI TEVÉKENYSÉGÉNEK SZÁMA	
Információnyújtás	788
Tanácsadás	456
Segítő beszélgetés	355
Hivatalos ügyekben közreműködés	365
Családlátogatás	582
Közvetítés más szolgáltatásba	52
<i>Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel:</i>	
Átmeneti nevelés	5
Első védelembe vétel	3
Elhelyezési értekezlet	1
Konfliktuskezelés	22
Szakmai konzultáció jelzőrendszeri tagokkal	331
Esetkonferencia	4
Szociális válsághelyzetben lévő várandós anya gondozása	5
Összesen	2969

A 2008-2009-es év összes adatait hasonlítva megmutatkozik, hogy az összes szakmai tevékenység 2901-ről 2969-re emelkedett. Kiugróan nagymértékű emelkedés tapasztalható az információnyújtások (503-ról 788-ra), a tanácsadás (263-ról 456-ra), a segítő beszélgetések (220-ról 355-re), illetve a családlátogatások (381-ről 582-re) számának alakulásában.

Nem változott a közüzemi tartozás részletfizetési kérelemmel történő rendezésének megkeresési arányszáma sem, hiszen számos esetben probléma, hogy a családok közüzemi számláikat nem tudják fizetni, jelentős hátralékot halmoztak fel (víz, villany, hulladék, stb).

3.5. Tapasztalatok a családon belüli erőszak, gyermekbántalmazás helyzetéről

A családon belüli bántalmazás rizikófaktora a családi háttér oldaláról:

- párkapcsolati problémák, diszharmonikus családi légkör, konfliktuskezelő képesség alacsony szintje,
- anyagi problémák, egzisztenciális- és társfüggőség, mely meggátolja a felet, hogy a megromlott kapcsolatából ki tudjon lépni,
- erőszak a családtörténetben, a saját szocializációja is sérült,
- alkoholbetegség, pszichés problémák.

A 2009. évben Szolgálatunk tudomására jutott fizikai bántalmazás eseteinek száma: szülők által 13 fő, testvér által 9 fő, egyéb rokon által 4 fő kapcsán történt.

A Szolgálat mindenkori feladatának tekinti, hogy segítse a jelzőrendszer tagjait a gyermekekkel szembeni rossz bánásmód felismerésében, feltárásában és kezelésében.

3.6. A családjukból kiemelt gyermekek szüleinek gondozása

2009. évben családból történő kiemelésre egy család esetében, négy gyermeket érintően került sor.

A tárgyévben 18 család (42 gyermeket érintve) részesült olyan családgondozásban, ahol a szolgáltatás célja az volt, hogy a szülő gyermeknevelési körülménye javuljon, képes legyen majdan az alapvető gondozási-nevelési feladatok ellátására, ezáltal a gyermek visszakerülhessen vérszerinti családjába.

Évek óta változatlan tapasztalat, hogy a szülők nem tudnak, vagy nem akarnak azonosulni a változtatás szükségességével, ebből következően gyakorta az erőfeszítésre vonatkozó kellő motiváltságot is nélkülözik, sajnos eredendő probléma szokott lenni már a gyermekekkel való rendszeres kapcsolattartás is.

Az átmeneti ellátásban részesülő gyermekekkel és családjukkal nem kizárólag csak gyermekelhelyezés kapcsán kerül Szolgálatunk kapcsolatba, hanem előfordul, hogy illetékességünk a szülők településünkre költözése okán keletkezik.

3.7. Várandós anyák gondozása

A szolgáltatás a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében meghatározott feladatai körében támogatja a szociális válsághelyzetben lévő várandós anyát.

A családgondozók folyamatos kapcsolatban vannak a várandós anya gondozását ellátó személyekkel (védőnő), tanácsokkal látják el a kismamát, információkat közvetítenek, valamint segítséget nyújtanak a szülőszerepre való felkészülésben, az újszülött fogadásához szükséges fizikai környezet megteremtéséhez.

A tavalyi évben folyamatos családgondozásban 5 fő szociális válsághelyzetben lévő várandós anya részesült, eredményeként 5 baba kerülhetett haza vérszerinti családjába.

Meglátásunk szerint a településen nőtt a művi terhesség megszakítások száma elsősorban a fiatalok, illetve a felnőtt korú - már egy vagy többgyermekes - anyukák körében.

3.8. A jelzőrendszer tagjaival történő együttműködés tapasztalatai

A veszélyeztetettség megelőzésének szerves része a Szolgálat által működtetett észlelő- és jelzőrendszer, valamint segítségül szolgál még a nem állami szervek bevonása is.

A jelzőrendszer tagjai:

- az oktatási- nevelési intézmények (óvodák, iskolák),
- a pedagógiai szakszolgálat,
- a házi - és gyermekorvosok,
- a védőnői szolgálatok,
- a helyi rendőrőrs,
- a gyámhivatal,
- a Polgármesteri Hivatal illetékes ügyintézői.

Ezen szervek, személyek segítsége és információnyújtása elengedhetetlen a veszélyeztetettség megelőzésben.

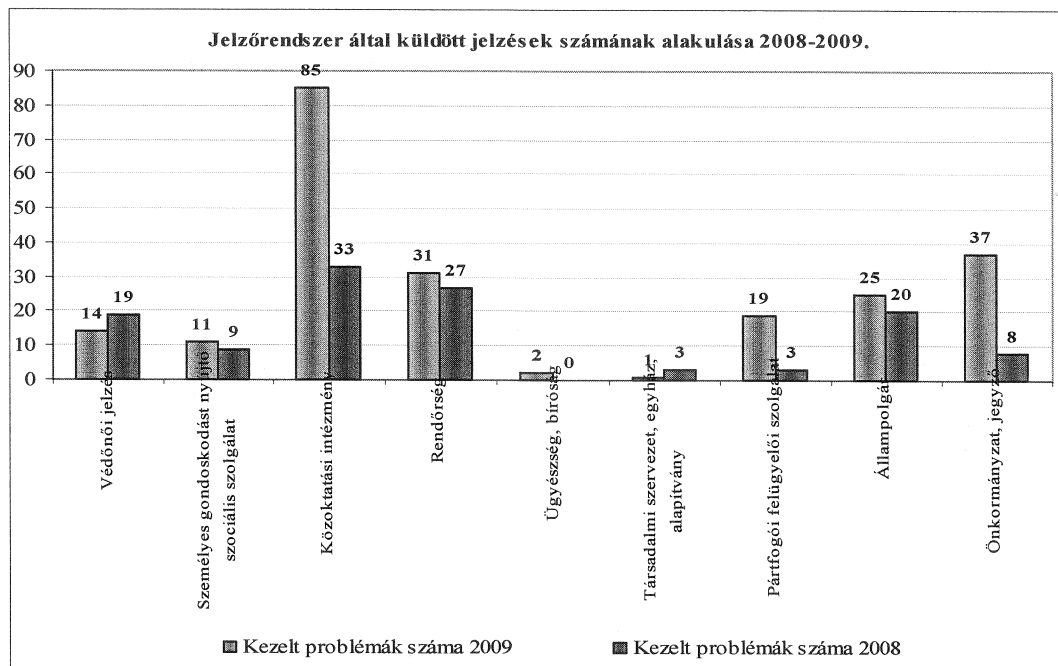
Az alábbi táblázat adatai mutatják a Szolgálat felé érkezett jelzéseket a jelzőrendszeri tagjaitól a 2009-es évben.

JELZŐRENDSZER ÁLTAL KÜLDÖTT JELZÉSEK SZÁMA 2009.	
Megnevezés	Kezelt problémák száma
Egészségügyi szolgáltató	15
Ebből védőnői jelzés	14
Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálat	11
Közoktatási intézmény	85
Rendőrség	31
Ügyészség, bíróság	2
Társadalmi szervezet, egyház, alapítvány	1
Pártfogói felügyelői szolgálat	19
Állampolgár	25
Önkormányzat, jegyző	37
Összesen:	240

A nyilvántartás szerint a tavalyi adatokhoz képest jelentősen emelkedett a jelzőrendszer által kezdeményezett kapcsolatfelvételek száma, a 2008-as évben ugyanis összesen 141 alkalommal, míg 2009-ben 259 alkalommal érkezett jelzés. A jelzések megnövekedett száma

egyfelől a tagokkal történő együttműködés hatékonyságának erősödését is üzeni, de ezzel együtt figyelmeztet a gyermekvédelemben megjelenő problémák növekedésére is.

Az egyes jelzőrendszeri tagok jelzési gyakoriságának változását a következő diagram mutatja.

A jelzőrendszer tagjaival a kapcsolattartás folyamatos, a telefonon történő megbeszéléseket is figyelembe véve 2009-ben 331 alkalommal történt egyeztetés. A Védőnői Szolgálattal szakmaközi megbeszélést rendszerint minden negyedévben szerveztek.

A Szolgálat 2009. március 25-én megtartott jelzőrendszeri értekezleten értékelte az észlelő- és jelzőrendszer előző évi működését. A gyermekvédelmi tevékenység éves értékelésén túl meghívott vendégeink színvonalas előadásokat tartottak:

- 16 év feletti, tanköteles korú, még általános iskolai tanulmányokat folytató, de hagyományos oktatási intézménybe nehezen integrálható gyermekek tanulási lehetőségeiről Dr. Csillei Béla tartott előadást a Dr. Hegedűs T. András Alapítványi Szakiskola igazgatója,
- a Tiszaföldvári Rendőrőrs tapasztalatai a gyermek- és fiatalok bűnelkövető gyermekekről, illetve a családon belüli erőszakról – a témáról Kovács József őrsparancsnok beszélt,
- az eredménytelen alapellátás, és védelembevétel következtében kialakult helyzetről hallhattunk előadást a szakellátás egy képviselőjétől.

A Szolgálat tehát fogadja a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzéseket, majd a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, illetve a család szükségletéhez igazodó intézkedéseket tesz.

A Szolgálat fontos feladata között szerepel, hogy közvetíti az oktatási intézmények elvárásait, értékeit, normáit a család felé és viszont. Az iskolai mulasztások ügyében a családgondozó törekszik tudatosítani a gyermekben és a szülőben a tanulás fontosságát, illetve tájékoztatást nyújt a tankötelezettség elmulasztásának következményeire vonatkozóan.

A korábbi évekhez képest úgy tapasztaljuk, hogy emelkedett a tankötelezettségüket nem teljesítő gyermekek száma, ezen belül pedig különösen figyelemre méltó a középiskolás korúak aránya. Legtöbb esetben szinte folyamatos, masszívan fennálló problémáról beszélhetünk, ami egyben jelenti azt is, hogy a gyermekkel és törvényes képviselőjével eredményt elérni - legfőképpen az együttműködési készség hiányából fakadóan - akár gyermekvédelmi, akár szabálysértési vonalról nehezen lehet.

Az iskolai környezetben súlyos beilleszkedési- és magatartászavarral küzdő gyermekek számára szinte csak a magántanulói státusz az egyedüli megoldás, mivel speciális szükségletükhöz illeszkedően nincs megfelelő iskolatípus.

3.9. A Szolgálat egyéb tevékenysége

A családgondozók korrepetálással segítik a valamilyen tantárgyból vagy tantárgyakból gyengébben teljesítő gyermek felzárkózását.

A Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium szociális asszisztens tanulói, illetve főiskolák szociális munkás/ szociálpedagógus hallgatói számára szakmai gyakorlati helyet biztosítunk az első félévben.

3.10. A gyermekek napközbeni ellátásának illetve a gyermekek átmeneti nevelésének biztosítása

Tiszaföldváron a gyermekek napközbeni ellátása – a Gyvt. 41. §-ának figyelembe vételével a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX tv. hatálya alá tartozó – óvodában és iskolai napköziben kerül megszervezésre. A gyermekek napközbeni ellátása keretében kerül biztosításra a gyermekek étkeztetése is.

A gyermekek átmeneti gondozása a településen nem biztosított. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala az önálló helyettes szülői ellátás működési engedélyét 2006. október 15. napjával visszavonta a településünkre vonatkozóan, mivel a helyettes szülői tevékenységet ellátó személy az intézményünkkel kötött ellátási szerződésétől korábban elállt. A Szolgálat folyamatos erőfeszítéseket tesz a helyettes szülői ellátás visszaállítására és a feladatokat felvállaló helyettes szülő személyének felkutatására.

A Városi Bölcsőde 2006. szeptember 4. óta működik. A bölcsőde a családban nevelkedő három éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Az intézményben 2 bölcsődei csoport működik, 20 fős férőhellyel. A beíratottak több mint fele nehéz anyagi körülmények között nevelkedő gyermek, az intézmény által nyújtott napközbeni ellátás azonban lehetővé teszi, hogy a szülők újból dolgozhassanak munkahelyükön, megteremtve ezzel a gyermek családban történő nevelésének minél optimálisabb feltételeit. Az intézményben az intézményvezetőn kívül 4 gondozónőt, 2 technikai dolgozót foglalkoztatnak, továbbá egy bölcsődeorvost megbízással. A dolgozók végzettsége megfelel a jogszabályi képesítési előírásoknak, a belső továbbképzések pedig hozzájárulnak a színvonalas gondozó-nevelő munkához, az egységes nevelési elvek szerinti feladatellátás kialakításához. A Városi Bölcsőde az önállóan kidolgozott Szakmai Programjának megfelelően látja el feladatait, jó kapcsolatot alakítottak ki a jelzőrendszer tagjaival, azonban indokolt lenne még szorosabb, folyamatosabb és rendszeres személyes kapcsolaton alapuló együttműködés a védőnőkkel és a családsegítő szakembereivel.

4. JEGYZŐI HATÁSKÖRBE TETT GYÁMTHATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEK

4.1. A feladatellátás személyi, tárgyi feltételei

A jegyzői hatáskörbe tartozó gyermek- és ifjúságvédelemmel, valamint a gyámügyi igazgatással kapcsolatos feladatok ellátásával egy fő középfokú végzettségű ügyintéző foglalkozik, aki kapcsolt munkakörben szociális igazgatási feladatokat is ellát. Munkaköri leírása a hatályos jogszabályi előírásokkal összhangban áll. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapítását kapcsolt munkakörben – egyéb szociális feladatok ellátása mellett – főiskolai végzettségű ügyintéző látja el. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatótevékenység engedélyezésének ügyintézésével szintén kapcsolt munkakörben egy felsőfokú végzettségű ügyintéző foglalkozik.

Az ügyintézők munkavégzéséhez külön - külön számítógép áll rendelkezésre, amelyen a CD-jogtár használható és az interneten a szakmai honlapok elérhetőek. A hatályos joganyag a Magyar Közlöny, a Szociális Közlöny, valamint a mindenki számára elérhető internetes jogszabály-adatbázisok segítségével figyelemmel kísérhető. A gyermekvédelmi ügyintézők részére szerkesztett iratminták, ügymenetmodellek szükség esetén rendelkezésre állnak. Rendszeresen lehetőséget biztosítunk a szakmai továbbképzéseken történő részvételre.

4.2. Védelembe vettek száma, a védelembe vétel okai, felülvizsgálatok eredménye

A Gyvt. megfogalmazása alapján a veszélyeztetettség olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza. Amennyiben a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

A védelembe vett kiskorúak számát az alábbi táblázat mutatja:

Védelembe vett kiskorúak száma 2008. december 31. napján	25 fő
A tárgyévben védelembe vett kiskorúak száma	15 fő
A tárgyévben megszünt védelembe vett kiskorúak száma	19 fő
Védelembe vett kiskorúak száma 2009. december 31. napján	21 fő

A 2009. évben 15 gyermek védelembe vételére került sor, ez az előző évihez hasonló. Az elrendelt védelembe vételek 7 családot érintettek. A Szolgálat 5 esetben kezdeményezte a hatósági intézkedést, 1 esetben intézmény, 1 esetben pedig a szabálysértési hatóság jelzése alapján került sor a védelembe vételre. A védelembe vételt többségében megelőzte az alapellátásban történő gondozás, egy esetben krízishelyzetben került sor hatósági intézkedés elrendelésére.

A védelembe vételt kiváltó okok változatlanul igen összetettek. A családokról általánosságban elmondható, hogy halmozottan hátrányos helyzettel küzdenek.

A tárgyév során a védelembe vételek elrendelésének alapvető okai a következők voltak:

- két családban – 5 gyermeket érintően – a halmozottan hátrányos helyzet (anyagi nehézségek, rossz lakáskörülmények),

- négy gyermek vonatkozásában a szülők párkapcsolati problémája, közöttük lévő kommunikációs zavar következtében kialakult működési zavar,
- két fiatalkorú esetben életkorának nem megfelelő, deviáns magatartása volt az alapvető oka a védelembe vétel elrendelésének,
- négy gyermek esetében a családban nem megfelelő nevelési eszközök alkalmazása.

A veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a védelembe vétel keretében elrendelt intézkedések:

- 11 esetben szülő kötelezése, hogy vegye igénybe a gyermek napközbeni ellátását,
- 10 esetben a szülő kötelezése, hogy keressen fel családvédelemmel foglalkozó szervezetet,
- 4 esetben a gyermek és a szülő egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetése,
- 2 esetben a gyermek számára kifogásolt magatartási szabályok megállapítása, egészségét veszélyeztető körülmény megszüntetéséről való intézkedés,
- 14 esetben a szülő figyelmeztetése helytelen magatartásának megváltoztatására.

A veszélyeztetettség csökkentése, elhárítása gyakran csak hosszadalmas, a Szolgálat, a szülő és a gyermek együttműködésén alapuló, a gondozási-nevelési terv következetes betartásával működő családgondozással lehetséges.

Ebből adódóan a védelembe vételek felülvizsgálata során megszüntetésre 19 gyermek vonatkozásában került sor. Nagykorúság miatt 2 gyermeknek, illetékesség megváltozása miatt 9 gyermeknek, védelembe vétel nélkül is biztosított nevelése, ellátása 2 gyermeknek, 6 gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése miatt került megszüntetésre a védelembe vétel.

4.3. Ideiglenes hatályú elhelyezések száma, okai, gyámhivatali felülvizsgálat eredménye

Az eljárásra akkor kerülhet sor, ha a gyermek felügyelet nélkül marad, illetve fejlődését környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés két családot érintett. Egyik családban 4 gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére került sor, mivel az anya a gyermekek megfelelő ellátásáról, neveléséről gondoskodni nem tudott, a másik család esetében a 2 gyermeknek az ideiglenes hatályú elhelyezésére nevelésre alkalmas, azt vállaló különélő másik szülőnél került, mivel a gyermekeket nevelő anya - élettársi kapcsolatát megszüntetve - lakóhelyet változtatott, ahová nem kívánta magával vinni a gyermekeket.

Az ideiglenes hatályú elhelyezés mindkét esetben indokolt volt, a Városi Gyámhivatal az ideiglenes hatályú elhelyezés felülvizsgálatát követően elrendelte az átmeneti nevelésbe vételt, illetve a gyermekek másik szülőnél történő gondozását.

4.4. Jegyzői hatáskörben történt egyéb intézkedések

A születendő gyermek, illetve a kiskorú érdekében tett intézkedés jelentőségét tekintve a családi jogállás érdekében történt intézkedés kiemelkedő fontosságú. A 2009. évben 42 esetben került sor a családi jogállás rendezésére. Ezen esetekben a gyermek születését megelőzően a házassági kötelékben nem álló szülők teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvételét kezdeményezték, melynek eredményeként a születendő gyermek családi jogállása még születése előtt rendezetté vált. A tárgyév folyamán 16 gyermek anyakönyvezése került apa adatai nélkül, ebből a jegyző előtt 5 gyermek családi jogállása rendeződött születésüket

követően. Jelenleg nyilvántartásunk szerint 8 három éven aluli gyermek családi jogállása rendezése ügyében folyik közigazgatási eljárás.

Ügygondnok kirendelésére 2009. évben nem került sor a jegyző előtt folyó eljárásban.

Társhatóság megkeresésére – belföldi jogsegély keretében – 31 alkalommal készítettünk környezettanulmányt, vagy vagyonleltárt.

5. A VÁROSI GYÁMHIVATAL HATÓSÁGI INTÉZKEDÉSEIRE, FELADATAIRA VONATKOZÓ ADATOK

A Tiszaföldvári Városi Gyámhivatal I. fokú hatósági tevékenysége a városon kívül Cibakháza és Nagyrév települések területére is kiterjed. Összességében több mint 17.000 fő a lakosság szám a három település vonatkozásában.

A feladatokat 2 fő önálló hatáskörrel rendelkező ügyintéző látja el megosztva, amely munkaköri leírásban rögzített. Egy fő gyámhivatali csoportvezető, aki az Államigazgatási Főiskolán szerzett igazgatás-szervezői szakképzettséggel rendelkezik, egy fő jogász végzettségű.

A gyámhivatal ügyfélfogadási rendje egységes a polgármesteri hivataléval, de a körzetközponthoz tartozó településekről érkező ügyfeleket ügyfélfogadási időn kívül is fogadja.

Tevékenységét külön épületben, a megfelelő személyi és technikai háttér biztosításával látja el.

5.1. A gyermekek védelme érdekében tett intézkedések

Átmeneti nevelésbe 8 gyermek került, így számuk az év végére 33 fő. Év közben 4 gyermek átmeneti nevelése szűnt meg. Tartós nevelésbe vett gyermekek száma 4 fő. Az átmeneti nevelés évente felülvizsgálatra kerül, melynek célja a gyermekek legmegfelelőbb elhelyezésének, ellátásának és igényeinek biztosítása. Utógondozói ellátásban 15 fiatal felnőtt részesült, akiknek az átmeneti illetve tartós nevelése megszűnt, de még továbbra is segítségre szorulnak.

5.2. A pénzbeli támogatásokkal kapcsolatos eljárások

Otthonteremtési támogatás 5 fő részére került megállapításra 6.404.000.- forint összegben. Gyermektartásdíj megelőlegezésre 10 esetben került sor, amely 11 gyermeket érintett. Összességében 30 gyermek után járó gyermektartásdíj megelőlegezés került folyósításra 3.197.000.- forint összegben. Ezen támogatási forma átmeneti segítség abban az esetben, ha a gyermektartásdíj fizetésre kötelezett átmenetileg nem tudja a megállapított összeget fizetni, és mindaz bírósági végrehajtás útján sem foganatosítható. A megelőlegezés legfeljebb három évig folyósítható, és indokolt esetben egyszer meghosszabbítható.

5.3. A gyermek családi jogállásának rendezése

Az elmúlt évben 31 esetben rendeződött kiskorú családi jogállása a gyámhivatal előtt. 20 esetben apai elismeréssel, 9 esetben képzelt apa megállapításával, 2 esetben apasági perrel.

5.4. Az örökbefogadással kapcsolatos eljárások

Örökbefogadási eljárás egy esetben indult, de illetékesség változás miatt a döntést már másik gyámhivatal hozta.

5.5. Perindítással kapcsolatban tett intézkedések

Perindítást az elmúlt évben 3 esetben kezdeményezett a gyámhivatal cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezés iránt, továbbá 10 esetben feljelentést kezdeményezett tartás elmulasztása ügyében a gyermektartásdíj megelőlegezés határozatainak - illetékes ügyészségre – történő megküldésével.

5.6. A szülői felügyeleti joggal kapcsolatban tett intézkedések

Az elmúlt évben 8 esetben kezdeményeztek kapcsolattartási ügyet, melyből 6 esetben a gyámhivatal szabályozta a kapcsolattartást átmeneti nevelt és hozzátartozó vonatkozásában. Már szabályozott kapcsolattartásnál 2 esetben került sor végrehajtási eljárásra.

Szülői jognyilatkozat jóváhagyására 5 esetben került sor, amely esetekben a kiskorúak ingatlanulajdonának átruházása, valamint megterhelése miatt volt szükséges a gyámhivatal jóváhagyása. A jóváhagyás akkor adható meg, ha a jogügylet nem sérti a kiskorú érdekeit.

Ha a szülők valamilyen átmeneti okból nem tudják a gyermekük szülői felügyeletét biztosítani, kérelemre gyámként rendel ki a gyámhivatal családba fogadás keretében a szülők által megjelölt alkalmas személyt, családtagot a gyermek részére. Mindennek szükségességét a gyámhivatal évente felülvizsgálja. Családba fogadásra 5 gyermek esetében került sor, így összességében a családba fogadott gyermekek száma 16 fő.

5.7. A gyámsággal és gondnoksággal kapcsolatos ügyek

Gyámság alatt összesen 63 kiskorút tart nyilván a gyámhivatal, akik felett 16 esetben családba fogadó, 4 esetben nevelőszülő, 1 esetben gyermekotthon vezető, 32 esetben hivatásos gyám és 10 esetben harmadik személy látja el a gyámi teendőket.

A bíróság által elrendelt, cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezettnek részére a gyámhivatal rendel ki gondnokot, aki biztosítja a jogszabályban meghatározott esetekben a gondnokolt megfelelő érdekvédelmét. A gyámhivatal 38 fő gondnokoltat tart nyilván, akik közül 27 fő esetében hozzátartozó, vagy más személy látja el a gondnoki teendőket. Megbízási szerződéssel 1 fő hivatásos gondnok működik az illetékességi területén, aki 11 fő gondnokoltnak a kirendelt gondnoka. A gyámoknak és gondnokoknak minden évben beszámolási, valamint vagyonneveléssel kapcsolatos elszámolási kötelezettsége van a gyámhivatal felé.

5.8. A vagyonneveléssel kapcsolatos adatok

A gyámhivatal 174 vagyonos kiskorút, valamint 31 fő vagyonos gondnokoltat tart nyilván. 46 kiskorú nyilvántartott készpénzvagyona mintegy 34.000.000,-Ft. 23 gondnokolt készpénzvagyona mintegy 12.000.000,- Ft. A nagykorúvá vált vagyonos gyermekek a vagyonukkal szabadon rendelkezhetnek, amiről értesítést kapnak.

Amennyiben hagyatéki eljárás során kiskorú is érintett az örökségben, a közjegyző megküldi a hagyatéki leltárt a gyámhivatal részére. A gyámhivatal vizsgálja, hogy a kiskorú képvisellete biztosított volt-e a hagyatéki tárgyaláson, valamint a törvényes képviselőt értesíti, hogy a vagyont nyilvántartásba vette.

5.9. A városi gyámhivatal nyilvántartásai

A Városi Gyámhivatal nyilvántartást vezet:

- a) az átmeneti illetve tartós neveltekről
- b) a családba fogadott kiskorúakról
- c) az otthonteremtési támogatásokról
- d) a megelőlegezett gyermektartásdíjról
- e) a gyámság alatt állókról
- f) a cselekvőképességet érintő gondnokság alá helyezettokről
- g) a vagyonos gyermekekről és gondnokoltakról

A felsorolt feladatokhoz kapcsolódóan, valamint társhatóság, bíróság, rendőrség megkeresésére a gyámhivatal környezettanulmányozást végez az illetékességi területén.

A 2009. évi ügyiratforgalmat az alábbi táblázat szemlélteti:

Főszámra iktatott ügyirat	339
Alsószámra iktatott ügyirat	1917
Összesen:	2256
Hozott határozatok és végzések száma	373

A gyámhivatal megfelelő munkakapcsolatot tart a megye 16 városi gyámhivatalával – egymás munkájának segítése, valamint egységes gyakorlat kialakítása érdekében – továbbá az illetékességi területhez tartozó gyámhatóságokkal, valamint családsegítő- és gyermekjóléti, védőnői szolgálatokkal, oktatási intézmények ifjúságvédelmi felelőseivel, rendőrséggel, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermek és Ifjúságvédelmi Intézettel, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekotthonnal és annak lakásotthonaival.

6. A FELÜGYELETI SZERVEK ÁLTAL GYÁMTHATÓSÁGI, GYERMEKVÉDELMI TERÜLETEN VÉGZETT SZAKMAI ÉS HATÓSÁGI ELLENŐRZÉSEK TAPASZTALATAI, A MEGÁLLAPÍTÁSOK BEMUTATÁSA

A 2009. évben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Főügyészség a Városi Gyámhivatalnál ellenőrizte a gyermektartásdíj állam általi megelőlegezése, valamint a gondnoksági ügyekkel kapcsolatos határozatokat a 2008, illetve 2009. évre vonatkozóan. A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy a gyámhivatal határozatai megfelelnek-e a jogszabályok rendelkezéseinek. A főügyészség megállapította, hogy a vizsgált eljárásokban a meghozott határozatok három kivételével megalapozottak, törvényesek. A három gyermektartásdíj megelőlegezése tárgyában hozott határozat ellen a főügyészség felszólalással élt a folyósítás lejárat dátumának módosítása miatt. Az érintett határozatok módosítása megtörtént.

A Városi Bölcsődét – mint engedélyező hatóság – 2009. évben ellenőrizte Martfű Város Önkormányzatának Jegyzője, aki megállapította, hogy a bölcsődei ellátásra meghatározott szakdolgozói létszám biztosított és a képzési előírásoknak a dolgozók megfelelnek. Az

intézmény működése megfelel a jogszabályban előírt követelményeknek. A bölcsőde dolgozói a jogszabály rendelkezései, illetve a szakmai követelmények betartásával pontosan, szakszerűen végzik munkájukat.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztos 2010. márciusában adta közre a gyermekvédelmi jelzőrendszer átfogó vizsgálatának eredményeit. Nemzetközi felmérések szerint Magyarország a gyermekek biztonsága szempontjából „veszélyes hely”, havonta átlagosan két gyermek lesz bántalmazás áldozata. Az UNICEF (az ENSZ gyermekvédelmi szervezete) 2009-ben kiadott jelentése szerint Magyarországon a gyermekek mintegy 4%-a kénytelen elszenvedni bántalmazást, ám mértéktartó becslések szerint is legalább három tényleges bántalmazás jut egy felderített esetre.

A gyermekvédelmi rendszer tudomására jutó bántalmazásos esetek száma jóval alacsonyabb, mint azt a társadalomtudományi kutatások becslései indokolnák. Szinte példa nélküli, hogy egy gyermek maga kérjen segítséget, amit a gyermekek életkori sajátosságai mellett a jogtudatosság hiánya, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszer szó szoros és átvitt értelmében vett „érzéketlensége” magyarázhat. Általános jelenség a szakemberhiány: a családgondozók létszáma alacsony, ehhez mérten a gondozott családok, illetve gyermekek száma sokszor jóval meghaladja a jogszabályban meghatározott legnagyobb létszámot.

A nevelési-oktatási intézményekben általában nincs olyan szakember, akinek kizárólagos és állandó feladata lenne a gyermekek helyzetének feltérképezése, panaszaik meghallgatása és szükség esetén továbbítása a gyermekvédelmi szervhez. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök és az iskolapszichológusok ismertsége esetleges, elérhetősége sok esetben nehézkes. Az oktatási minisztert kérte fel a biztos arra is, hogy fontolja meg a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, valamint az iskolapszichológus kötelező alkalmazását.

7. JÖVŐRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A GYVT. ELŐÍRÁSAI ALAPJÁN

7.1. A jelenlegi legsúlyosabb gyermekvédelmi, -jóléti problémák Tiszaföldváron

A gyermekvédelem területén jelentkező problémák igen sokszínűek és változatos formában fordulnak elő. Az egyes problémák bizonyos életkorokban hangsúlyozottabban jelentkeznek, máskor egyáltalán nem figyelhetők meg. Éppen ezért a városban jelentkező problémák elemzése és bemutatása életkorok szerint indokolt.

A **bölcsődés korú gyermekek esetében** a gyermekek gondozottságát tekintve semmiféle probléma nem merült fel, így a jelzőrendszer tagjai felé nem kellett jelzéssel élni. A gyermekorvos hetente egy alkalommal rendszeresen ellenőrzi a gyermekek egészségi állapotát és fejlődését. Az egészségügyi törzslapon ezt rögzíti is. Szülői értekezlet keretében a gyermekorvos tartott előadást a felsőlégúti megbetegedésekről, illetve azok kezeléséről. A bölcsődébe járó gyermekeket a saját lakóhelyükhöz tartozó védőnő meglátogatta a bölcsődében, így velük is tudott az intézményvezető tapasztalatokat cserélni a kisgyermekek fejlődéséről.

Az **óvodáskorú gyermekek** különböző anyagi háttérű, iskolázottságú, érdeklődési körű és temperamentumú családokból kerülnek az intézménybe. A szülők jelentős része átérzi az óvodai nevelés fontosságát, felelősségét, de a gyermekek rendszeres óvodáztatása így is anyagi terhekkel jár. A gyermekek jelentős arányban élnek megfelelő lakás és anyagi

körülmények között, azonban az ő életszínvonaluk minősége is meglehetősen romlott az utóbbi időben az ország gazdasági válsága miatt. Indokolt nagy figyelmet fordítani az 5. életévét betöltött gyermekek kötelező óvodába járásának betartására, hiszen fontos, hogy minden HH, HHH, SNI gyermek elérje az iskolaérettség szintjét, és időben megkezdjék iskolai tanulmányaikat. Az óvodáskorúaknál jelentkező problémákat az alábbiak szerint lehet csoportosítani:

- alapvető gond a rendszertelen óvodába járás,
- sok esetben előfordul az esetenkénti és rendszer térítési díjhátralékok keletkezése,
- fenti problémához szorosan kötődik egyes szülők együttműködésének hiánya, sőt egy-egy esetben saját gyermeke értelmi, érzelmi, szociális fejlődésének veszélyeztetése, valamint több esetben előfordul, hogy a szülők nem mennek be személyesen az óvodába, hanem valamely idősebb testvér kíséri be és megy érte az óvodás gyermekért,
- a családi háttér problémái: kedvezőtlen szociális háttér, alacsony iskolázottság, szülők felelőtlen életvitele, munkanélküliség, rossz lakásviszonyok, melyre a gazdasági világválság helyi szinten is kedvezőtlen hatású volt,
- a gyermek otthoni étkeztetésének problémái, melyet részben megold a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény által nyújtott támogatás, és a gyermekétkeztetés,
- a HH és HHH valamint az SNI, továbbá a védelembe vett gyermekek viszonylagosan magas száma,
- gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek után tízóraikat és uzsonnákat kell fizetni,
- gyermekek higiénés ellátása a családokban, kiemelt gond egyes esetekben a fejtetvesség, mely általában ugyanazon gyermekeknél fordul elő, de ezzel veszélyt jelentenek a többi gyermekre és a felnőttekre is,
- óvodapszichológus és a családterápia lehetőségének a hiánya.

Az **általános iskolákban** is hasonlóak a megfigyelések, és a tanulók körében az alábbi problémákról lehet beszámolni:

- iskolakerülés, csavargás
- garázdaság
- betörés, lopás (mobiltelefon, cipő, ruhanemű, pénz)
- agresszív viselkedés
- mentális, pszichés zavarok
- beilleszkedési, tanulási gondok
- magatartási zavarok és agresszió
- egészségtelen életmód
- dohányzás, alkoholfogyasztás
- igazolatlan hiányzások
- reggeli késések, tanítási idő alatti engedély nélküli eltávozás (ezen a téren javulás tapasztalható a közcélú foglalkoztatás keretében ellátott portaszolgálatnak köszönhetően)
- tanuló társak megfélemlítése, fizikai bántalmazása, verekedés
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős és pszichológus hiánya

- az iskolákban is gond, hogy rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek után a szülőknek tízórát és uzsonnát kell fizetni, és emiatt jelentős térítési díjhátralékot halmoznak fel
- rossz családi háttér (gondozási, nevelési hiányosságok, válás, munkanélküliség, felelőtlen életvitel, otthoni konfliktusok)

A **középiskolában** az előzőekben felsorolt problémák szintén megfigyelhetők, azonban az életkori sajátosságokból adódóan a 14-18 éves korosztály esetében újabb problémák is felmerülnek, több és más jellegű veszélyeknek is ki vannak téve a gyermekek, melyeket az alábbiak szerint lehet összefoglalni:

- dohányzás (iskolában és közterületen), alkohol, drogfogyasztás,
- a szexuális élet korai megkezdése, nem kívánt terhesség,
- egyéni életvezetési problémák,
- magatartási problémák,
- növekvő mértékű iskolai hiányzás, a szülőkkel való kapcsolattartás nehézkessége,
- negatív társadalmi hatás,
- rossz családi háttér (munkanélküliség, otthoni konfliktusok, alkoholizmus) a családban.

A beszámoló következő része a fent kiemelt problémák okát is feltárja, melyek ismeretében megfogalmazhatók a legfontosabb elérendő célok, ezek eléréséhez az eszközök, módszerek köre is.

7.2. A problémák főbb feltárt okai

Az előző részben megfogalmazott problémák hátterében – függetlenül az életkori és intézményi sajátosságoktól – hasonló okok tárhatóak fel, melyek alapvetően egyrészt a gyermek szűkebb és tágabb (társadalom, kortárs csoportok, család) életkörnyezetében, másrészt pedig – részben talán épp az előzőek hatására – magában a gyermekben és a családban keresendők. Az iskolai mulasztás visszaszorítását elsősorban a szülők tudnák megakadályozni. Ez a jelenség szorosan összefügg a tanulók jogait túlhangsúlyozó, a kötelességeiket ehhez képest pedig nem kellően hangsúlyozó liberális tanügyi jogszabályokkal.

A települési szinten feltárt okok az alábbi csoportosítás szerint mutathatók be az előző évi beszámolót is alapul véve.

7.2.1. Környezeti okok

A fenti problémákhoz vezető környezeti hatások közül foglalkozni kell a legtágabb környezet, azaz a **társadalom folyamatainak és jelenségeinek káros hatásával**. Annál is inkább, hiszen a gyermek a szocializációs folyamatban a környezetében fellelhető mintákat, modelleket követi. Manapság nagyon nyitott társadalomban élünk, az Internet, a televízió azt a környezetet, mellyel a gyermek interakcióban áll, nagymértékben kiszélesítette. Ennek eredményeképpen nemcsak értéket közvetít, hanem **negatív modelleket**, sőt **deviáns viselkedési formákat** kínál fel és közvetít meglehetősen koncentrált módon, a gyermekek a média által közvetített torz és irreális értékrendszerrel próbálják feltölteni személyiségüket.

A szűkebb, ámde annál fontosabb környezeti elem, a kortárs csoportok pozitív hatása sem jellemző, de az ilyen szervezetek, kezdeményezések nem is erősödtek. Ezt a problémát csak növeli a modern fogyasztói és információs társadalom velejáró jelensége: az **elidegenedés**, azaz a közösség tagjaként is magány és egyedüllét érzése, melyhez teljes érdektelenség társulhat. Ezt pedig azért fontos hangsúlyozni, mert a gyermek egészséges én-képének kialakulása és a társadalomba való beilleszkedése ily módon nem valósul meg.

A környezeti hatások közül külön ki kell emelni a gyermek nevelkedésének színterét, a családot, mely kulcsfontosságú, és ez az a színtér, melyre a nevelési-oktatási intézmények és a jelző rendszer többi tagjai hatással lehetnek közvetlenül is. Magyarországon az „átörökített” családmodell évről-évre rosszabb (az új házasságok jelentős része válással végződik, csökken a házassági kedv, sokan éretlen személyiséggel, fiatalon menekülnek házasságba, a szülőszerep és a megfelelő családmodell megtanulásának lehetősége így csökken). Tiszaföldváron évről-évre több család jut olyan helyzetbe, mely szinte „kitermeli” azon gyermekek körének bővülését, akikre nagyobb figyelemmel kell lenni. A problémák társadalmi hátterében legtöbb esetben a **munkanélküliség** áll, de gyermekekkel együtt a **szülők nemtörődőmsége** is gyakori. A középiskolába is a tanulók közül nagyon sokan érkeznek **rossz szociokulturális viszonyok** között élő családokból és kistelepülésekről. A tanulók közvetlen környezetében hangsúlyos probléma a családban az **alkoholizálás** és az ezekből adódó **családi konfliktus**, mely begyűrűzik az iskolába is, hiszen ez a gyermekvédelmi problémák alapvető gyökere. Sok esetben **gondozási, nevelési hiányosságok** figyelhetők meg a családban. A gyermeket veszélyeztető forrás a **szülők válása, élettársi kapcsolatuk gyakori változtatása**. Súlyosabb veszélyforrás a kriminogén szülői háttér, a szülők **erkölcstelen, felelőtlen, bűnöző, könnyelmű életvitele**, mely szintén nem ritka. A család szocializációs, biztonságos és stabil környezetet sugárzó, pozitív mintákkal szolgáló szerepe gyengül, gyakoriak a kimondottan **negatív családi modellek**, melyeket a gyermekek vagy követnek, vagy pedig menekülnek a családi kötelekekből. Azonban mindkét esetben ez problémaként jelentkezik nevelési-oktatási intézményeinkben.

7.2.2. Anyagi okok

Anyagi okokból kifolyólag akkor tekinthető a gyermek veszélyeztetettnek, ha szülei **munkaképtelenek, csökkent munkaképességűek, a család nagy létszámú, a szülőknek nagyon alacsony a jövedelme, vagy munkanélküliek**. Ezt a korábbi években is tapasztalt jelenséget 2009-ben súlyosbította a **gazdasági világválság** negatív gazdasági hatása, munkahelyek megszűnése, a bérek stagnálása és a reálbércsökkenés, egyes szociális ellátások összegének csökkenése, melyhez sok család esetében **felhalmozott tartozásállomány** is társul (pl.: devizaalapú lakáshitelek és szabad felhasználású hitelek). Pusztán a rossz jövedelmi és vagyoni viszonyok is súlyos problémák okozói lehetnek, hisz közvetlenül hatással vannak a családtagok életvezetésére. A szülők megélhetésük biztosítása, illetve a pénzzavar leküzdése érdekében hosszú időt töltenek munkavégzéssel, távol a családtól, így rendkívül lecsökken a családdal töltött idő, mely a család diszfunkcionális működéséhez vezethet. Sok esetben a pénzszerezés lehetőségét csak a játékgépezésben látják, mely komoly szenvedéllyé is válhat és sajnos már a fiataloknál is jelentkező probléma. A pénzszerezés másik lehetősége számukra a szabálysértések és **bűncselekmények** elkövetése, mely erős negatív példaként vezet el a gyermekkori bűnözésig, melyről részletesen külön fejezetben lesz szó. A hazánkba is begyűrűző gazdasági világválság hatása érezhető a családok életében is, a családok jövedelmi helyzete romlik, állások elvesztése és a munkanélküliség problémája erősödik, a családok egy része eladósodik, uzsorakölcsönöket is vesz fel, mely ma már büntetőjogi kategória.

7.2.3. Egészségügyi, életvezetésből adódó okok

A gyermekvédelem területén felmerült problémák egy része egészségügyi okokra is visszavezethető. Egészségügyi okból akkor tekinthetjük veszélyeztetettnek a gyermeket, ha valamelyik szülője, vagy maga a gyermek **súlyosan, tartósan beteg**. Az iskolai osztályokban ma már nem ritka, hogy több gyermek is szenved tartós – a korábbi időkben erre a korosztályra nem jellemző – betegségekben, úgy mint vérnyomás problémák, cukorbetegség, pszichés betegségek, és **rendszeres gyógyszeresedésre** szorul, mely önmagában hatással van iskolai tevékenységére. Ehhez a témakörhöz kell sorolni az **egészségre ártalmas szenvedélyeket**: a **dohányzást**, az **alkohol- és drogfogyasztást**, mely tevékenységeket egyre fiatalabb korban kezdik a gyermekek. Túlnyomó részük tisztában van az ebben rejlő veszélyekkel, mégis egyre többen nyúlnak ezekhez a szerekhez. Ezen szenvedélybetegségek kialakulásának háttérében ismételten a **családi okokat kell keresni. Sok családban a szülők a neveléssel kapcsolatos feladatokat az iskolára igyekeznek hárítani.** A szeretet, elfogadás, harmónia, meghittség, támasz olyan emberi igények, melyek kielégületlensége óhatatlanul a szenvedélykeltő viselkedések irányába, és szenvedélykeltő szerek használatához vezet. Már a 8-10 éves gyerekek családi ünnepeken a kocsában vannak szüleikkel, alkoholt, drogot fogyasztanak, cigarettáznak. Egyre több szülő csak „asszisztál” a gyermek életének, fejlődésének alakulásához, de részt nem vesz benne, és fel sem ismerik ezt a hiányosságot. Ezek a „funkcionális” szülők úgy gondolják, hogy az étkezés, ruházkodás, lakhatás, anyagiak biztosításával ki is merül a szülő tevékenysége.

7.2.4. A gyermek magatartásában, személyiségfejlődésében rejlő okok

Abban az esetben tekinthető veszélyeztetettnek a gyermek e tekintetben, ha **értelmileg vagy érzelmileg visszamaradott**, gátlásos, szorongó, agresszív, csavargó életmódot él, bűncselekményeket követ el. Itt is le kell szögezni, hogy a gyermeknek felróható ezen viselkedési forma sem önmagától alakul ki, hanem ezek a család abnormális működésére adott válaszként jelentkeznek. Ez olyan mértéket is ölthet, hogy az életkor előre haladtával a gyermek kezd diktálni a családban, a szülő nem támaszt vele szemben elvárásokat, sőt asszisztál gyermeke helytelen cselekedeteihez (indokolatlan hiányzások igazolása, káros szenvedélyek engedélyezése és türése, felelősség átvállalása). A személyiségfejlődésükre rossz hatással van a negatív hatású kortárs csoportokhoz való erős kötődés, valamint a kalandvágy és kíváncsiság, mely kompenzációs hatású az alacsony önértékelés mellett. A fiatalok nagy része könnyen befolyásolható, jövőképük kialakulatlan, de megfigyelhető a jövőkép teljes hiánya és a mának élés is.

7.2.5. Kulturális különbségekből adódó okok

A gyermekvédelmi, -jóléti problémák okainak feltárásakor nem kerülhető el, hogy ne essen szó a település cigány kisebbségének sajátos kultúrájából, életmódjából, szokásaiból adódó okokra. Főképpen az ő esetükben súlyos probléma gyermektársaik fizikai bántalmazása és a trágár beszéd. Nagy gond, hogy a helytelen nevelés mellett még a szülő sem adja meg a kellő tiszteletet a pedagógus irányába, hanem a pedagógusra panaszkodik, és nem a gyermeket fegyelmezi és tereli a helyes magatartási formák követésének irányába. A helytelen magatartás jelen esetben is a rossz szülői modell követéséből adódik. Alapvető gond, hogy kultúrájuk és hagyományaik szerint a jogszabályokban meghatározott szabálysértések, illetve bűncselekmények nem feltétlenül helytelennek ítélt dolgok, hanem elfogadottnak tekintik, a törvényi szabályozás figyelmen kívül hagyása így gyakori jelenség. Ezen probléma

megoldása azonban alapvetően nem a gyermekvédelmi rendszer feladata, hanem az egész országot érintő társadalmpolitikai kérdéskör.

7.3. A problémák alapján meghatározott legfontosabb célok, eszközök azok megoldására és javaslatok a jövőre vonatkozóan

Az előző részekben felvázolt problémák zömének megoldása nem a gyermekvédelmi rendszer feladata, hisz átfogó társadalmi problémákról van szó, azonban a gyermekekkel kapcsolatos különféle gondok nem kezelhetők elkülönítetten korlátozva az egyénre, hanem egységesen, komplex módon megközelítve lehet felállítani az elérendő célokat, melyek így esetenként túl is mutatnak a gyermekvédelem szakterületén. **A fenti problémákból kiindulva az alábbi átfogó célokat határozhatjuk meg:**

- A jelzőrendszer tagjainak az eddigiekhez hasonló jó együttműködése, illetve a gyakoribb, rendszeresebb konzultáció, tapasztalatcsere konkrét gyakorlati ügyek tekintetében.
- A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos, valamint a gyermekek mentálhigiénés egészségének fejlesztése és megőrzése érdekében történő tevékenységek szervezése.
- Az ötödik életévét betöltött gyermekek kötelező óvodába járásának betartatása, az iskolaérettség elérése minden gyermek esetében.
- Az intézményi étkeztetés színvonalának megtartása, még nagyobb hangsúly helyezése az egészséges táplálkozásra és életmódra, a gyermekek és a szülők meggyőzése a rendszeres étkezés fontosságáról.
- Rendszeres bölcsődébe, óvodába, iskolába járás fontosságának tudatosítása mind a gyermekben, mint a szülőben, valamint az indokolatlan – akár igazolt, akár igazolatlan – hiányzás számának csökkentése.
- A napközi és a tanulószoba, továbbá különböző foglalkozások biztosítása a gyermekek részére a jövőben is.
- Negatív környezeti hatások lehetőség szerinti csökkentése, és egyidejűleg pozitív példák mutatása a gyermekek számára, széleskörű prevenciós tevékenység folytatása.
- Fellépés a szenvedélybetegségek kiskorúak körében történő elterjedése ellen, valamint a szabálysértések, bűncselekmények megelőzése.

A problémák kezelésében és a célok elérése érdekében az alábbi **eszközök, módszerek** állnak rendelkezésre, melyeket a nevelési-oktatási intézmények nap mint nap alkalmaznak is mind preventív céllal, mind pedig a már felszínre került probléma kezelése során:

- Egyéni megbeszélések, esetmegbeszélések, előadások a szülőknek, óralátogatás, értekezletek, munkaközösségi foglalkozások, eseti megbeszélések a nevelők között.
- Fogadóóra, szülői értekezletek, rendszeres feljegyzések a tanulmányi munkáról.
- „Beóvodáztatási felelősök” segítségével az óvodai beíratással kapcsolatos feladatok szervezése.
- Integrációs rendszerbe való bekapcsolódás óvodák esetében, amely lehetővé teszi a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek hátránykompenzációját,

anyagi támogatását (segélycsomagok, ingyenes kirándulás, ingyenes színházlátogatás, ajándékok).

- Családlátogatás, és egyidőben a szülő tájékoztatása a gyermek és az ő kötelezettségeiről.
- Telefonos kapcsolattartás.
- Hivatalos levél, értesítés, felszólítás (igazolatlan órák esetén pl.).
- Feljelentések, és ezek alapján szabálysértési bírság kiszabása vagy büntetőeljárás lefolytatása.
- Házi rend szigorítása.
- Gyámhatósági intézkedések.
- Szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói dicsérek, figyelmeztetések szakszerű alkalmazása, iskolai pontrendszer alkalmazása a jutalmazási és motivációs rendszeren belül.
- Osztályfőnöki órák bűnmegelőzési témái, a Büntető Törvénykönyv előírásainak ismertetése, tesztlapok kitöltetése, a rendőrség felkérése előadások megtartására.
- Egységes nevelő eljárás, egységes, határozott fellépés adott esetekben.
- Egyéni képességekhez igazodó tanórák (nívócsoportos oktatás pl. matematika és idegen nyelv tantárgyaknál, SNI-s tanulók komplex fejlesztése, felzárkóztató órák).
- HH és HHH-s gyermekek esélyegyenlőségének megteremtése az „Út az érettségihez” programmal is.
- Felvilágosító órák tartása szükség szerint külső szakemberek bevonásával.
- Kérdőíves felmérések a tanulók körében.
- Preventív (csoportos) és korrekciós (egyéni és kiscsoportos) fejlesztési programok a hátrányok kompenzálása és a szegregációmentesség érvényesülése érdekében.
- Preventív célzatú megfigyelés kimondottan óvodás korban (családi nevelés, családon belüli krízishelyzetek, érzelmi biztonság vagy annak hiánya, értelmi fejlettség, szorongás és kötődés, gátlások, beilleszkedési nehézségek, a szocializáció folyamata, szülő elfoglaltsága, család létszáma, különélés).
- Fórumok és nyílt napok/ hetek és családi délután, melyen például szakemberek előadásai hangzanak el az óvodáskorú gyermekek egészségmegőrzésével, nevelésével, játékaival kapcsolatban, továbbá ehhez ruhagyűjtési akció is társult.
- Szabadidős tevékenység biztosítása az óvodában (játék, rajzolás, barkácsolás, kézimunka, verselés, mesélés, bábozás, testmozgás) és egyéb szolgáltatások úgy, mint hittan oktatás, drámajáték, nyelvtanítás, nyelv és beszédfejlesztés, gyógytestnevelés, úszásoktatás, zeneóvoda.
- Hasonló szabadidős tevékenységek az iskolában; pl. szakkörök: kerámia, virágkötő, énekkar, irodalmi színpad, báb, tenisz, sportfoglalkozás, lány foci, idegen nyelvi levelezős szakkör, társastánc, stb; szabadidős programok: olvasótermi szolgáltatás, könyvtár, színház- kiállítás látogatás.
- Egészségnap szervezése évente (témái pl.: nőgyógyászati problémák, fogamzásgátlás, HPV vírussal kapcsolatos tudnivalók, drog prevenció, diszkrét baleseteke megelőzése, egészséges étkezés, anorexia, bulimia, dohányzás veszélyei, elsősegélynyújtás). Az előadásokban közreműködtek a középiskolában szakorvosok, dietetikus, ÁNTSZ szakember és a Vöröskereszt munkatársai is. Az előadásokat filmvetítésekkel kötötték egybe.
- Egészségnevelési órák az iskolavédőnő segítségével általános iskolában (2009-ben a témák fogápolás, egészséges táplálkozás, dohányzás, testmozgás, sport,

drog prevenció, serdülőkori változások, fogamzásgátlás és szex, nem kívánt terhesség veszélyei voltak). Elsősegély szakkör indítása általános iskolában.

- Sport programok (pl.: aerobik, falmászás, erős emberek vetélkedője, röplabda banokság).
- Logopédiai fejlesztés, gyógytestnevelés, gyógypedagógiai foglalkozások.
- Közlekedés-biztonsági előadások a rendőrség és a Városi Könyvtár szervezésében, melyen 11 alkalommal összesen 273 tanuló vett részt.
- Mentori tanári tevékenység (Útravaló-program).
- A pedagógusok folyamatos továbbképzése.

A fenti összefoglaló felsorolásból is kitűnik, hogy az előző részekben bemutatott igen összetett problémák kezelése milyen sokféle pedagógiai és egyéb módszert, eszközt követel meg, melyeket már eddig is alkalmaztak intézményeink szakemberei, azonban az is tény, hogy a fentiek rendszeres alkalmazás mellett is egyes problémák túlnőnek a nevelők, pedagógusok, a jelző rendszer szakembereinek a hatáskörén és intézkedési lehetőségein. Sok esetben társadalmi méretű prevenciós programokra lenne szükség, hiszen az „egyszerű” felvilágosító tevékenység, a tiltás és a korlátozott fegyelmező eszközök alkalmazásával sok esetben nem lehet eredményeket elérni. Éppen ezért a már alkalmazott módszereken túl, az előzőekben meghatározott célok elérése érdekében az alábbi – a jelzőrendszer tagjai által egyhangúan kinyilvánított – **javaslatok** megvalósítására kiemelt hangsúlyt kell fektetni.

- A fenntartó gondoskodik a **gyermek- és ifjúságvédelmi felelős** státuszának visszaállításáról, mely már félállásban is nagyban növelné a gyermekvédelmi, -jóléti rendszer hatékonyságát. Feladatai lennének többek között a nyilvántartások vezetése, közös és önálló családlátogatások, kapcsolattartás. A munkakör megszűnésével mind az intézményvezetők, mind az osztályfőnökök és a többi tanár adminisztratív és egyéb jellegű munkája is megnövekedett.
- Városi szinten legalább egy fő **iskola- és óvodapszichológus és/ vagy mentálhigiénés szakember alkalmazása** indokolt, ugyanis egyes felmerülő problémák jellegükből adódóan túlhaladnak a pedagógus kompetenciáján. Az intézményes nevelésre egyre több és bonyolultabb feladat hárul. Ezeket az osztályfőnökök és/ vagy kollégiumi nevelők önmagukban nem győzik, de nem is képesek megoldani. Ezen szakemberek lennének hivatottak arra is, hogy a pedagógusokat és a szülőket is speciális tanácsokkal lássák el.
- Meg kell teremteni az iskolai, illetve szabadidő sport hatékonyabb finanszírozását és ezzel a tanulók rendszeres sportolási lehetőségét. Az, akinek életformájává válik a **rendszeres sportolás, testmozgás**, kevésbé hajlamos arra, hogy egészségkárosító szenvedélyek rabjává váljon.
- A jövőre vonatkozó cél továbbra is, hogy a 2006. október 15. napjával megszűnt **helyettes szülői ellátást visszaállítsuk**, melyre irányuló törekvések ez idáig nem jártak teljes sikerrel.
- A jelzőrendszer tagjai között **még szorosabb és folyamatosabb együttműködés** kiépítése, mely során legyen rendszeres visszajelzés a megtett intézkedésekről, továbbá egyes esetekben **nagyobb együttműködés lenne indokolt a rendőrséggel és a polgárőrséggel**.

8. BŰNMEGELŐZÉSI PROGRAM FŐBB PONTJAINAK BEMUTATÁSA, VALAMINT A GYERMEKKORÚ ÉS A FIATALKORÚ BŰNELKÖVETŐK SZÁMÁNAK AZ ÁLTALUK ELKÖVETETT BŰNCSELEKMÉNYEK SZÁMÁNAK, A BŰNELKÖVETÉS OKAINAK BEMUTATÁSA

8.1 Tiszaföldvár Város Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptiója

Tiszaföldvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének Tiszaföldvár Város Közbiztonsági és Bűnmegelőzési Konceptióját a 267/2003. (XI. 27.) ÖKT számú határozattal fogadta el.

A koncepció célja az önkormányzat közbiztonsági és bűnmegelőzési céljainak és feladatainak megfogalmazása, a prioritások kijelölése és a lehetőségek feltárásával a megvalósítás módjának meghatározása. A feladatok között kiemelt helyen szerepel a bűnözés utánpótlás bázisának csökkentése, mely a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat és a rendőrség közös munkájával valósul meg a megelőzés során. A megelőző tevékenységet fokozottan kell végezni a halmozottan hátrányos helyzetűek, a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok, valamint a visszaesők tekintetében. A feladatok meghatározása között a D.A.D.A. program támogatása, a drogmegelőzési program folyamatossá válása és az áldozatvédelmi tevékenység erősítése, a pedagógusok ez irányú képzésének, továbbképzésének folyamatossá tétele, a korosztályi segítők képzése és a Közrendvédelmi Bizottság létrehozása szerepel.

A Konceptió feladatainak megvalósítása érdekében az oktatási intézmények és a helyi rendőrség együttműködnek a prevenció érdekében. Bűnmegelőzési és drogellenes témakörökben tartanak felvilágosító előadásokat általános iskolások részére, valamint a közlekedés biztonságának javítása érdekében szintén szerveznek foglalkozásokat.

A gyermekvédelmi feladatok ellátása, valamint a családon belüli erőszak visszaszorítása érdekében 2004-ben együttműködési megállapodás jött létre a Szolnoki Rendőrkapitányság és Tiszaföldvár Város Polgármesteri Hivatal Gyámhivatala és Gyámhatósága között.

8.2. Tapasztalatok a fiatalkori és gyermekkori bűnelkövetésről

A Szolnoki Rendőrkapitányság illetékességi területén belül a bűnügyi fertőzöttség szempontjából a megyeszékhely túlsúlya dominál, a kisebb helységeké nagyságrendekkel alacsonyabb. Szolnok városban, amíg 2008. évben 21,32 %-os csökkenés volt tapasztalható az elkövetett bűncselekmények számában, addig 2009. évben szinte minimális, 0,19 %-os csökkenés volt kimutatható. 2007-ben 4747, 2008-ban 3735 és tavaly 3728 bűncselekmény történt.

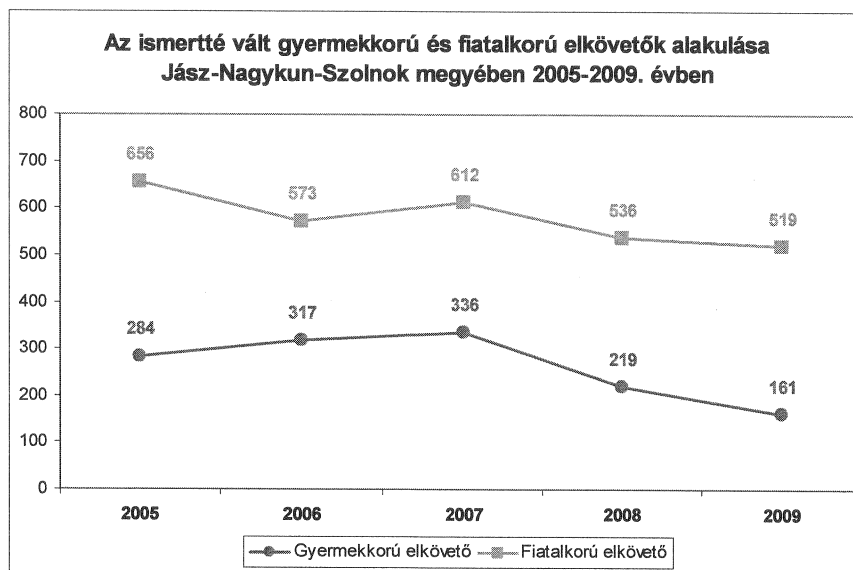
Tiszaföldváron az ismertté vált bűncselekmények számában egy 21,36 %-os növekedés következett be 2009. évben, míg 2008-ban 337 db bűncselekmény vált ismertté a településen, addig 2009-ben 409 db.

A bűncselekményi struktúrán belül továbbra is a vagyoni elleni deliktumok túlsúlya jellemző Tiszaföldváron is. Míg 2008. évben az arányuk 65,3 %-os volt, addig 2009. évben 70,7 %-ra változott. A városban 2009-ben 289 db vagyoni elleni bűncselekményt követtek el, ez 69 db-bal több, mint az előző évben. A vagyoni elleni bűncselekményeken belül a lopás dominál, melynek száma 116-ról 167-re emelkedett. A betöréses lopások száma viszont 42-ről 31-re csökkent.

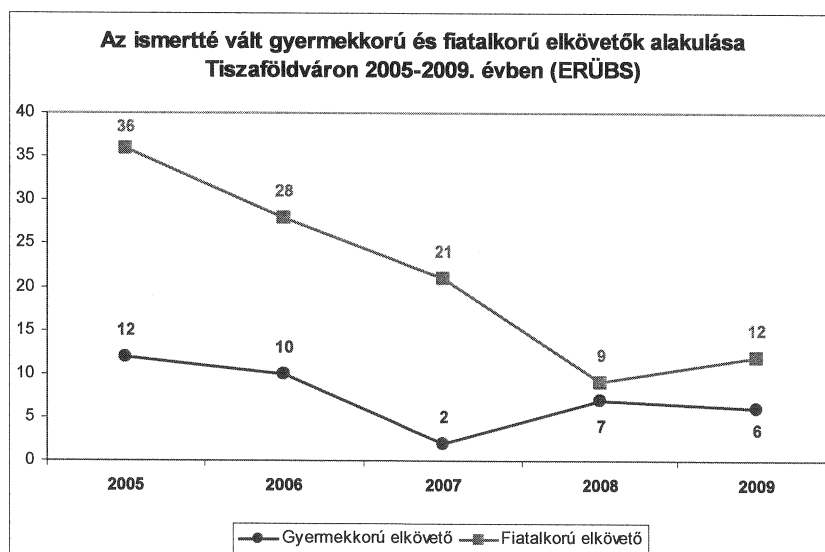
A testi sértések száma nem változott - 2008-ban is és 2009-ben is 19 történt -, azonban 21-ről 22-re emelkedett a garázdaságok száma.

A bűnügyi helyzet értékelése során figyelmet kell fordítanunk a felderített bűnelkövetők összetételére is. Lakóhely szerint Tiszaföldváron 123 bűnelkövető vált ismertté 2009-ben, ez a szám 2008-ban 111 volt. Büntetlen bűnelkövető 2009-ben 73 volt, büntetett pedig 48. 2008-ban ez a két szám 67 és 31 volt.

A kiskorú elkövetők esetében megállapíthatjuk, hogy mind a fiatalkorú, mind pedig a gyermekkorú elkövetők száma Jász-Nagykun-Szolnok megyében 2009. évben csökkent, melyet az alábbi diagram is szemléltet.

Amíg a tavalyi évben 129 fiatalkorú és 38 gyermekkorú elkövető vált ismertté, addig a korábbi évben ez a két szám 141 és 66 volt. Tiszaföldvár városában lakó, elkövető kiskorúak számának alakulását az alábbi diagram mutatja.

A tiszaföldvári lakóhelyű fiatalok tekintetében 2005-től egy folyamatos csökkenés volt megfigyelhető. Amíg 2005-ben 36 fiatalok vált ismertté, addig 2008-ban ez a szám 9 volt. 2009-ben azonban egy kismértékű emelkedést regisztrálhattunk, mivel 12 fiatal személy vált ismertté. A gyermekkorú elkövetők esetében az elmúlt évek csökkenő tendenciája folytatódott 2009-ben, amikor is 7-ről 6-ra változott a számuk.

Összehasonlításként az illetékességi területünkön található városokban az alábbiak szerint alakultak a kiskorú elkövetők száma.

Fiatalok elkövetők:

VÁROS	2005	2006	2007	2008	2009
Szolnok	155	127	146	81	86
Tiszaföldvár	36	28	21	9	12
Újszász	4	9	4	3	5
Martfű	5	1	4	10	3
Rákóczi	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	1

Gyermekkorú elkövetők:

VÁROS	2005	2006	2007	2008	2009
Szolnok	109	95	77	42	22
Tiszaföldvár	12	10	2	7	6
Újszász	3	11	2	2	4
Martfű	0	0	2	2	1
Rákóczi	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	0

A szegregálódott környezetben élő családok gyermekei már 9-10 éves koruktól az idősebbek példáját követve lépnek a bűnözés útjára. Ezek a kiskorúak nagyon hamar családfenntartóvá válnak, mert az idősebb családtagok börtönbe kerülnek, vagy egyszerűen azért, mert tudatosan küldik lopni őket, mivel nem büntethetőek. Az ilyen antiszociális környezetben felnövő gyermekek részére nem is tudunk más követhető alternatívát felállítani, és így terjedő problémával állunk szemben.

A **tiszaföldvári kiskorúak** zömében vagyon elleni bűncselekményeket követtek el a városban 2009. évben, azonban személy elleni és közrend elleni bűncselekmények is előfordultak, amelyeknél az indokolatlan erőszak is jellemzővé vált.

Adataink szerint az alábbi, Tiszaföldváron történt **bűncselekmények** elkövetése miatt indult büntetőeljárás 2009. évben, tiszaföldvári lakóhelyű, kiskorú elkövető ellen:

- Egy fiatal fiú elkövető egy családi ház kerítésének tetején átnyúlva egy kutyát tulajdonított el.
- Egy fiatal lány elkövető a Hajnóczy József Gimnázium lány öltözőjéből eltulajdonított 2 db mobiltelefont.
- Egy gyermekkorú lány elkövető az egyik általános iskola tanterméből eltulajdonította az egyik tanár táskájából a pénztárcáját a személyes irataival és készpénzével együtt.

- Két gyermekkorú testvérpár (egyik fiú, másik lány) ajtóbetörés módszerével behatolt az egyik óvoda épületébe, ahonnan kannákat, játékokat, valamint készpénzt tulajdonítottak el.
- Egy fiatalkorú fiú ellen azért indult eljárás, mert egy bűncselekmény elkövetéséből származó bankkártyával megkísérelt jogosulatlanul készpénzt felvenni.
- Ugyanez a fiatalkorú fiú és felnőtt korú férfi társa egy családi házba hatolt be ajtóbetörés módszerével és onnan szerszámgepeket tulajdonítottak el.
- Egy fiatalkorú fiú felnőtt korú férfi társával együtt egy ABC udvarára bemásztak, ahonnan pékárut kívántak eltulajdonítani, azonban tetten érték őket.
- Egy fiatalkorú lány felnőtt korú féltestvérétől esett teherbe és szült gyermeket, ezért egyenes ági rokonával elkövetett vérfertőzés büntetvény elkövetése miatt folyt ellenük büntetőeljárás.
- Ugyanez a két személy több alkalommal, trágár szavakkal illettek, valamint veréssel fenyegettek meg egy tiszaföldvári férfit, ezért zaklatás vétség elkövetése miatt eljárás folyt ellenük.
- Egy fiatalkorú lány felnőtt korú nő társával együtt az egyik utcában bántalmaztak egy nőt, akinek 8 napon belül gyógyuló sérülései keletkeztek. Az ügyben garázdaság vétség és könnyű testi sértés vétség elkövetése miatt folyt büntetőeljárás.
- Két fiatalkorú lánnyal szemben garázdaság vétség elkövetése miatt folytatott büntetőeljárást a rendőrség, mivel a város egyik utcájában szóváltást követően összeverekedtek.
- Egy gyermekkorú lány elkövető egy gyermekkorú lány társát szóváltás nélkül bántalmazta az egyik utcában.
- Egy gyermekkorú fiú elkövető előzetes szóváltást követően a Homoki Általános Iskola udvarán tetteleg bántalmazta gyermekkorú lány társát, aki 8 napon túl gyógyuló, súlyos sérülést szenvedett.
- Egy fiatalkorú fiú és felnőtt korú férfi társa az egyik sörözőben előzetes szóváltást követően bántalmaztak egy fiatalkorú fiút és egy felnőtt korú férfit, akiknek 8 napon belül gyógyuló sérülései keletkeztek. Az ügyben garázdaság vétség és könnyű testi sértés vétség elkövetése miatt folyt büntetőeljárás.
- Egy fiatalkorú fiú és édesapja az egyik sörözőben előzetes szóváltást követően bántalmaztak egy férfit, akinek 8 napon belül gyógyuló sérülései keletkeztek. Az ügyben garázdaság vétség és könnyű testi sértés vétség elkövetése miatt folyt büntetőeljárás.

A kiskorú elkövetőkkel kapcsolatos **okási tényezők** összegzésül az alábbiak:

- Szubjektív okok:
  - agresszivitás,
  - anyagi haszonszerzés,
  - kalandvágy,
  - befolyásolhatóság,
- Objektív okok:
  - rossz baráti környezet,
  - iskolai konfliktus,
  - kimaradás az iskolából,
  - osztályismétlés, gyenge tanulmányi eredmény,
  - helytelen nevelés,
  - bűnöző családi környezet.

Gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaként meg kell azt is említenünk Tiszaföldvár vonatkozásában, hogy 4 kiskorú személy volt 2009. évben, akik családból szöktek el. (A korábbi évben is ennyit regisztráltunk.) Mind a négy esetben jelzéssel élt a rendőrség a tiszaföldvári gyermekjóléti szolgálat felé. A négyből 2 fő fiatalos és 2 fő gyermekkorú volt, a nemüket tekintve 3 fiú és 1 lány.

Az elmúlt évekhez hasonlóan a **családon belüli erőszakkal** kapcsolatos bejelentéseket is kiemelten kezelte a rendőrség a vonatkozó ORFK normának megfelelően. Megállapíthatjuk, hogy az ilyen jellegű bejelentések nagy része a családtagok veszekedése, egymás bántalmazása miatt történt meg. A zárt ajtók mögötti ismeretlenség, a közömbösség jelzi, hogy az emberek a családon belüli erőszakot még mindig magánügyként kezelik, és csak akkor fordulnak a rendőrséghez segítségért, amikor már nagy a baj. 2009-ben 21 db (a korábbi évben 18 db) olyan bűncselekmény történt Tiszaföldváron, amely a családon belüli erőszakkal volt összefüggésben (pl.: zaklatás, súlyos testi sértés, garázdaság, magánlaksértés, kiskorú veszélyeztetése, tartás elmulasztása).

Ezen túlmenően a vizsgált időszakban, a városban élők vonatkozásában, 30 általános ügyben vizsgálódott a rendőrség, illetve folytatott közigazgatási hatósági eljárást családon belüli erőszakkal kapcsolatos rendőri intézkedés alapján, amely több mint a korábbi évben előfordult esetszám (19). Ezen ügyekben 9 jelzést küldtek a tiszaföldvári gyermekjóléti szolgálat felé, 2 jelzést a családsegítő szolgálat felé és 2 jelzést a gyámhivatal felé, valamint 9 esetben könnyű testi sértés miatt küldték meg az iratokat az illetékes bíróságnak.

2009. október 01-én hatályba lépett a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. törvény, amely lehetőséget biztosít a rendőrség részére az **ideiglenes megelőző távoltartás** elrendelésére. A törvény hatályba lépését követően (2009. évben) Tiszaföldváron 1 esetben került sor az ideiglenes megelőző távoltartás elrendelésére, azonban a Szolnoki Városi Bíróság mellőzte a távoltartás elrendelését, mivel álláspontjuk szerint már az ideiglenes megelőző távoltartás is elérte a törvényben meghatározott célját.

A rendőrségi **bűnmegelőzés** fontos feladata a biztonságért érzett egyéni és közösségi felelősség kialakításának elősegítése, annak tudatosítása, hogy személye, vagyona megóvásáért mindenki maga és közvetlen környezete, közössége felelős elsősorban.

Rendészeti bűnmegelőzésről kétféle értelemben beszélhetünk. Tágabb értelemben megelőző jellege van szinte valamennyi rendőri intézkedésnek. Szűkebb értelemben a rendőrség bűnmegelőzési szolgálata által kifejtett tevékenységről van szó, amelynek elsődleges célja a proaktív rendőri munka révén a polgárok hozzásegítése biztonságuk kialakításához. Emellett jelentős terület a rendészeti bűnmegelőzés oktatási tevékenysége: iskolai bűnmegelőzési órák, lakossági fórumok, ismeretterjesztő előadások tartása.

A rendészeti bűnmegelőzés az állami és önkormányzati szervekkel, társadalmi szervezetekkel és a lakossággal együttműködve végzett olyan rendőri tevékenység, amely a bűncselekmények számának csökkentését, a lakosság szubjektív biztonságérzetének javítását és a bűncselekmények áldozatainak segítségét célozza. A bűnmegelőzés az a terület, ahol kiemelten fontos a közvetlen kommunikáció a végrehajtó szervek és a társadalom között.

A fentiek megvalósítása érdekében az alábbi tevékenységek, programok kapcsolódtak - Tiszaföldvár vonatkozásában - 2009. évben a gyermekvédelemhez.

- Az Országos Rendőr-főkapitányság 2008. év szeptember hónaptól indította be „**Az iskola rendőre**” elnevezésű programot, amely 2009. évben is tovább folytatódott, és amely nagymértékben segítette a rendőrség által a gyermekek védelmére irányuló átfogó bűn- és baleset-megelőzési tevékenységet. A program célja - lehetőség szerint minden általános iskolának legyen egy iskolarendőre, aki közvetlen kapcsolatban van az iskola vezetésével és a diákokkal - megvalósult, mivel a kapitányság illetékességi területén 12 szolnoki és 16 vidéki általános iskolában végzik tevékenységüket a rendőrök, így Tiszaföldvár városban is. Elsősorban az egyenruhás (KMB), valamint a bűn- és baleset-megelőzési területen dolgozó rendőrök folyamatosan tartják a kapcsolatot az iskolák vezetőivel, részt vettek az évnyitókon és a tantestületi értekezleteken. Az iskolák részére bűn- és baleset-megelőzési szóróanyagokat juttattak el, valamint igény szerint bűn- és baleset-megelőzési előadásokat, vetélkedőket tartottak.
- Az elmúlt év talán egyik legsikeresebb rendezvénye volt a 2009. március 30. és április 03. között megtartott **kapitánysági nyílt hét**, melynek keretein belül az illetékességi területünkön található általános iskolák és középiskolák tanulói - közel 1000 fő - a kapitányság épületében megismerkedhettek a rendőrség munkájával, technikájával. Kerékpáros elméleti és gyakorlati vetélkedőn, baleset-megelőzési előadáson, filmvetítésen (diszkó-baleset), biztonsági öv szimulátor bemutatón, ezen felül a „Drogon innen, drogon túl” elnevezésű napon a Humán Szolgáltató Központ, Drogkonzultációs Központ, az Anonim Alkoholisták és az Anonim Kábítószeresek munkatársaival közösen a drogokról előadáson, filmvetítésen és ennek kapcsán beszélgetésen vehettek részt. Ezen kívül még „kihelyezett” D.A.D.A. órák formájában ismerkedhettek meg ezzel a biztonságra nevelő programmal, valamint előadás és beszélgetés formájában a viselkedési addikciókról, a fiatalkori bűnözésről, az iskolai agresszióról kaphattak tájékoztatást a résztvevők. Ezekben a programokban többek között a Hajnóczy József Gimnázium tanulói is részt vettek.
- 2009. április hónapban a Hajnóczy József Gimnáziumban a rendőrség drogprevenációs előadást tartott, a „Hiszem, ha látom!” c. filmet 65 fő, 16 éves diák tekintette meg.
- A **városi majálison** rendőrkutyás bemutató tartására került sor. A rendezvényen megjelent állampolgárok bűn- és balesetmegelőzési szóróanyagokat kaptak.
- A Homoki Általános Iskola **gyermeknapján** résztvevő 100 főnek kutyás- és járműtechnikai bemutatót tartottak a rendőrök, ellátták a gyermekeket bűn- és baleset-megelőzési szóróanyagokkal.
- A kapitányság és a Szolnok Megyei Jogú Város Önkormányzata szervezésében, **„Akarod látni a valóságot?”** címmel film készült a fiatalok számára, amely a diszkó-balesetekre és annak megelőzésére kívánja felhívni a nézők figyelmét. A film vetítésére 2009. szeptember 23-án került sor az Aba-Novák Kulturális Központban, ahol mintegy 400 fő tekintette meg a filmet. Az elkészült film DVD formájában nem csak az illetékességi területünkön található iskolákba, hanem a megye valamennyi középiskolájába eljutott, így a tiszaföldvári gimnáziumba is.
- 2009. évben a rendőrség **két új bűn- és baleset-megelőzési témájú szóróanyagot készített** el. Az egyik a diszkó-balesetek következményeire hívja fel a fiatalok figyelmét, a másik a pláza-jelenségről szól, és arról, hogy hogyan őrizzék meg

értékeiket az emberek a nagy bevásárló központokban és környékén. Mind két szóróanyagot - és a korábban készülteket is - az idei évi rendezvényeken is terjeszteni fogják.

- 2009. őszén **„Élj biztonságban”** címmel - három témakörben: Közlekedj biztonságosan!, Az iskolai erőszak megelőzése, Az alkohol, kábítószer és cigaretta káros hatásai - bűn- és baleset-megelőzési témájú rajzpályázatot írt ki a rendőrség általános iskolák diákjai részére. Hagyományosan óriási érdeklődés övezte a pályázatot, hiszen 256 - korábban csak 162 - pályamunka érkezett be 9 iskolából, melyből a legjobb nyolcat egy szakmai zsűri választotta ki. Ezekből falinaptár készült, melyet eljuttattak az illetékességi területünkön lévő önkormányzatokhoz, általános és középiskolákhoz, valamint az együttműködő partnereinkhez is. A Tiszaföldvári Rendőrség segítségével a város intézményeibe is került a plakátokból.

A **Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazságügyi Hivatal Pártfogó Felügyelői Szolgálatának** két kollegája végzi a tiszaföldvári pártfogói feladatokat. A pártfogó felügyelő feladata, hogy a pártfogolt képességeit erősítse, alkalmassá tegye a társadalmi együttélésre, valamint a befogadó környezetet, a társadalmat is alakítsa, elfogadhatóvá tegye. Nem elsődleges feladata a pártfogolt életében jelentkező összes szociális probléma megoldása, de törekednie kell kompetencia határain belül történő megoldásukra.

Az ügyészégi és bírói döntéshozatal előkészítése érdekében szakértői tevékenység keretében **környezettanulmányok** és pártfogó felügyelői vélemények készítése a fiatalkorúak ellen indított büntetőeljárás során nem mellőzhetőek. Az előzetes tájékoztatás eredményeképpen a családtagok nyitottabbak a kapcsolatfelvételre, nagyobb együttműködést mutatnak a helyszíni szemle alkalmával. Az interjú során a pártfogó felügyelők a bűnmegelőzési érdekek fokozott érvényesítése érdekében feltárják a családon belüli erőszakra utaló információkat, adatot szereznek be a terhelt és családja munkaerőpiaci megjelenésével kapcsolatban. A szakvélemény készítésekor minden esetben megtörtént a gyermekjóléti szolgálat munkatársaival való kapcsolatfelvétel. A szolgálat minden esetben tudott információval szolgálni a terhelt körülményeiről. Az iskolai vélemények esetében az oktatási intézmények a megkeresésben megjelölt határidőket általában betartva postázták a fiatalkorú terhelt iskolai adatlapját, az intézetben tanúsított viselkedését érintő jellemzését. Tiszaföldvári fiatalkorú terhelt kapcsán 2009-ben 18 környezettanulmány készült.

Fiatalkorú elkövetőkkel szemben 2009-ben 9 **pártfogó felügyelői szakvélemény** készült. Az ezzel kapcsolatos megkeresések száma az előző évhez képest 34%-kal, jelentősen növekedett, melynek túlnyomó része az ügyészségtől érkezett. Tiszaföldvár a megyei összesítésben a harmadik helyen áll, tavaly a fiatalkorúak és felnőttek esetében összesen 35 szakvélemény készült.

A fiatalkorúval szemben alkalmazott büntetés vagy intézkedés célja elsősorban az, hogy a terhelt helyes irányba fejlődjék, és a társadalom hasznos tagjává válják. Büntetést akkor kell kiszabni, ha intézkedés alkalmazása nem célravezető. Szabadságelvonással járó szankciót alkalmazni vagy büntetést kiszabni csak akkor lehet, ha az intézkedés vagy a büntetés célja más módon nem érhető el. A pártfogó felügyelet kapcsolódhat vádemelés elhalasztásához, próbára bocsátáshoz, felfüggesztett szabadságvesztéshez, feltételes szabadságra bocsátáshoz, továbbá fiatalkorúak vonatkozásában javítóintézetből történő ideiglenes elbocsátáshoz. E munka során a pártfogó felügyelők együttműködnek a gyermekjóléti szolgálattal,

önkormányzatokkal és intézményeikkel, a rendőrséggel, civil és karitatív szervezetekkel és az egyházzal is.

A tiszaföldvári fiatalok elkövetők pártfogó felügyeletének végrehajtása a pártfogó felügyelet tárgya szerinti eloszlásban a következőképp alakult:

- próbára bocsátás: 4 fő (lopás, közfeladatot ellátó személy elleni erőszak, kábítószerrel való visszaélés, garázdaság),
- javítóintézetből ideiglenes elbocsátás: 1 fő (lopás, rablás),
- felfüggesztett szabadságvesztés: 4 fő (lopás, garázdaság),
- vádemelés elhalasztása: 10 fő (súlyos testi sértés, garázdaság, lopás, önbíráskodás, személyi szabadság megsértése, stb).

Az önkormányzat segítségével mára a korábbi évekhez képest a pártfogó felügyelők területi irodája komfortosabb, a célnak megfelelőbb helyiség lett.

9. A TELEPÜLÉSI ÖNKORMÁNYZAT ÉS A CIVIL SZERVEZETEK KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS, A CIVIL SZERVEZETEK RÉSZVÉTELE A GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLTATÁSOK ELLÁTÁSÁBAN

A gyermekjóléti szolgáltatások ellátásába civil szervezetek közvetlenül nem kapcsolódnak be. Jelenleg e téren még mindig nem működik olyan szerveződés, amelynek tevékenysége az egész településre kiterjed.

A település valamennyi oktatási intézményében működik az intézményt segítő alapítvány.

Az iskolákban a Diákönkormányzatok fontos szerepet kapnak a gyermekvédelmi prevenciók tevékenységben. A diákok érdekvédelme mellett – többek között - a szabadidő hasznos eltöltésében, nyári táborok megszervezésében közreműködnek.

Az ifjúság kulturális, művészeti, sport életének fejlesztése terén egyre több és aktívabb civil szervezet (egyesület) működik, melyek működési területükön jó eredményeket érnek el és hatékonyan hozzájárulnak a gyermekek egészségének, kultúrájának fejlesztéséhez, személyiségük mind teljesebb kibontakozásához. A civil szervezetek működését, programjainak megszervezését 2009-ben is támogatta az önkormányzat, és a 2010-es költségvetésében is rendelkezésre áll a civil kezdeményezések támogatására elkülönített összeg.

Továbbra is hiányosságként értékelhetjük, hogy a városban működő egyházak nem vesznek aktívan részt a gyermekjóléti és gyermekvédelmi munkában, vagy ha van ilyen irányú tevékenységük, akkor arról nem számolnak be, kommunikációjuk a jelző rendszer többi tagjával nem kielégítő.

ÖSSZEFOGLALÁS

A jogszabályi előírások figyelembe vételével elkészült beszámolóból kitűnik, hogy a gyermekvédelmi, gyermekjóléti tevékenység a feladatoknak egy nagyon széles skáláját fedi le. A feladatok tulajdonképpen így vagy úgy minden egyes embert érintenek a társadalomban elfoglalt helyük szerint. A beszámoló első fele zömmel a hatósági munkát mutatja be

felsorakoztatva az eljárásokra vonatkozó statisztikai adatokat. Megfigyelhetjük azonban, hogy míg a statisztikai számadatokban az évek során nem figyelhető meg nagy változás, addig a felszínre kerülő problémák jellege, súlyossága folyamatosan változik, mely megköveteli, hogy azok kezeléséhez folyamatosan a legeredményesebb módszereket találjuk meg és alkalmazzák a feladat ellátásban részvevő személyek, intézmények.

Nagy eredmény, hogy Tiszaföldváron a jelzőrendszer tagjai között az együttműködés megfelelő, de természetesen tovább javítható. A beszámoló elkészítéséhez magas szakmai színvonalat képviselő tájékoztatást nyújtottak, melyekből kivétel nélkül kitűnik a gyermekvédelem és gyermekjólét központi témaként történő kezelése, és naprakész ismeretük a jelenleg legsúlyosabbnak ítélt problémákról és azok kezeléséről.

A beszámoló elkészítésében segítséget nyújtóknak ezúton is köszönetet mondunk. A beszámoló a következő intézmények írásos anyagai alapján került kidolgozásra: Tiszaföldvár Város Polgármesteri Hivatal (Gálik András osztályvezető, Katonáné Basa Erzsébet, Pesti Melinda, Némethné Fehér Gabriella köztisztviselők, Hegedűs István városi gyámhivatal-vezető), Belterületi Óvoda (Rusznák Sándorné intézményvezető), Kossuth úti Óvoda (Bene Józsefné intézményvezető), Homoki Óvoda (Budai Mária intézményvezető), Papp Bertalan Ószőlői Általános Iskola (Szécsi Lászlóné intézményvezető), Homoki Általános Iskola (Lázárné Kiss Edit intézményvezető), Kossuth Lajos Általános Iskola (Pánczél Ferencné intézményvezető), Hajnóczy József Gimnázium, Humán Szakközépiskola és Kollégium (Nagy Áronné intézményvezető), Védőnői Szolgálat dolgozói, Városi Könyvtár (Gyarmatiné Sajtos Brigitta intézményvezető), Városi Bölcsőde (Izbéki Antalné intézményvezető), Egyesített Szociális Intézmény (Czene Krisztina intézményvezető), Szolnoki Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési és Értékelő Alosztály (Fábián Sándor alosztályvezető), Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazságügyi Hivatal (Tóth Mónika és Nagy Orsolya pártfogó felügyelők).

FÜGGELÉK

A beszámolóban használt fogalmak magyarázata

Gyermek, kiskorú: az, aki a tizennyolcadik életévét még nem töltötte be, kivéve, ha házasságot kötött. A házasságkötés nem jár a nagykorúság megszerzésével, ha a házasságot a bíróság a cselekvőképesség hiánya vagy a kiskorúság miatt szükséges gyámhatósági engedély hiánya miatt nyilvánította érvénytelennek. (Ptk. 12.§)

Fiatalkorú: az a személy, aki a szabálysértés vagy a bűncselekmény elkövetésekor 14. évét betöltötte, de 18. évét még nem. (Gyvt. 5.§)

Fiatal felnőtt: az a nagykorú személy, aki a 24. évét nem töltötte be. (Gyvt. 5. §)

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló (HH): az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. (1993. évi LXXIX. tv. 121. § (1))

Halmozottan hátrányos helyzetű (HHH): az a gyermek, az a tanuló, - a fentiekén túl – akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint - óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállásának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

(1993. évi LXXIX. tv. 121. § (1))

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló (SNI): az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd. (1993. évi LXXIX. tv. 121. § (1))

Jelzőrendszer: A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a gyermekjóléti szolgálat, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatóknak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást. (Szt. 64. §)

Család: egy lakásban, vagy személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális, gyermekvédelmi intézményben együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók közössége. (Szt. 4.§ (1))

Veszélyeztetettség: olyan - magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult - állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza. (Gyvt. 5. §)

Deviancia: a társadalmi, közösségi normáktól való eltérő viselkedés, attitűd és értékészlet egyes személyek vagy csoportok esetében

Prevenció: megelőzés, a gyógyítás, a mentálhigiéné napjainkban előtérbe került legfontosabb feladata

Szocializáció: az egyén beilleszkedése a társadalomba, a társadalom életében való hatékony részvételhez szükséges szabályok, normák elsajátítása; a szocializációnak két fajtája ismert: 1. családi vagy elsődleges 2. intézményes vagy másodlagos

Szegregáció: elválasztás, elkülönítés; a társadalmi távolságtartás intézményesített, fizikai elkülönülésben kifejeződő formája